



**RAPORT O STANIE SEKTORA UBEZPIECZEŃ
PO III KWARTALE 2014 ROKU**

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
Warszawa, 16 stycznia 2015 r.

SŁOWA KLUCZOWE: ZAKŁADY UBEZPIECZEŃ, ZAKŁADY REASEKURACJI,
WYPŁACALNOŚĆ

SYNTEZA

W raporcie zostały zaprezentowane podstawowe informacje dotyczące wyników finansowych sektora ubezpieczeń i reasekuracji zagregowane na podstawie sprawozdań finansowych i statystycznych za trzeci kwartał 2014 r. Przedstawiono także podstawowe tendencje zaobserwowane w sektorze ubezpieczeń w ciągu tego okresu i podjęto próbę wyjaśnienia i uzasadnienia zidentyfikowanych zmian.

Sektor ubezpieczeń ogółem odnotował zysk techniczny równy 3,76 mld zł (wyższy o 0,57% w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego) oraz zysk finansowy równy 5,65 mld zł (niższy o 30,80% w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego).

W dziale ubezpieczeń na życie wypracowano zysk techniczny w wysokości 2,72 mld zł (wyższy o 16,99% w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego) oraz zysk finansowy w wysokości 2,65 mld zł (wyższy o 14,03% w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego). Z punktu widzenia wyników poszczególnych grup ubezpieczeń, o poprawie zysku technicznego zdecydował przede wszystkim wzrost w grupie 1 (ubezpieczenia na życie) - o 0,26 mld zł na przestrzeni roku i wysoki zysk techniczny w grupie 5 (ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe). Należy podkreślić, że wzrost wielkości zysku technicznego miał miejsce we wszystkich grupach działu I. Związane było to głównie z większym spadkiem wartości odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto w porównaniu ze spadkiem wartości składek przypisanych brutto oraz poprawą wyniku z działalności lokacyjnej.

W ubezpieczeniach pozostałych osobowych i majątkowych osiągnięto zysk techniczny równy 1,03 mld zł (niższy o 26,56% w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego) oraz zysk finansowy netto równy 2,99 mld zł (niższy o 48,68% w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego). Z punktu widzenia wyników w poszczególnych grupach ubezpieczeń, o pogorszeniu zysku technicznego na przestrzeni roku zdecydował głównie spadek w grupie 10 (OC komunikacyjna) - o 0,27 mld zł oraz niższe zyski techniczne w grupach 9 (ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych) i 3 (ubezpieczenia autocasco). Największa poprawa wyniku technicznego nastąpiła w grupie 8 (ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami) - o 0,15 mld zł na przestrzeni roku.

W portfelu ubezpieczeń bezpośrednich działu I dominowały ubezpieczenia grupy 3 (ubezpieczenia na życie związane z UFK) ze składką równą 9,18 mld zł i stanowiły one 43,29% łącznej składki przypisanej brutto z ubezpieczeń bezpośrednich zakładów działu I (wzrost o 2,64 pkt. proc). W grupie tej zanotowano zmniejszenie składki przypisanej brutto o 0,26 mld zł. Ubezpieczenia grupy 1, które ze składką równą 8 mld zł (roczny spadek o 20,42%) stanowiły 37,74% ubezpieczeń bezpośrednich działu I (zmniejszenie udziału o 5,55 pkt. proc.). Na spadek przypisu składki wpływ miały głównie ograniczenia sprzedaży krótkoterminowych ubezpieczeń na życie (tzw. polisolokat) oraz niskie zainteresowanie ubezpieczeniami na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (dalej: UFK).

W dziale II najwyższy wzrost składki przypisanej brutto zanotowano w grupie 16 (ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych) o 0,16 mld zł oraz w grupie 15 (gwarancja ubezpieczeniowa) o 0,05 mld zł. W dziale tym nadal dominują ubezpieczenia komunikacyjne (grupa 3 i grupa 10), które stanowią 51,91% portfela ubezpieczeń bezpośrednich. Udział w rynku tych ubezpieczeń zmniejszył się tylko o 0,85 pkt. proc. w stosunku do roku poprzedniego.

Wypłacalność sektora kształtuje się na bezpiecznym poziomie.

SPIS TREŚCI

1.	ZMIANY PRAWNE MAJĄCE WPŁYW NA SEKTOR UBEZPIECZENIOWY	4
2.	ANALIZA DANYCH O SEKTORZE UBEZPIECZEŃ	7
2.1.	PODMIOTY RYNKU UBEZPIECZENIOWEGO	7
2.2.	PRZYCHODY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	7
2.2.1.	PRZYCHODY Z TYTUŁU SKŁADKI PRZYPISANEJ BRUTTO	8
2.2.2.	PRZYCHODY Z DZIAŁALNOŚCI LOKACYJNEJ	12
2.3.	KOSZTY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	13
2.3.1.	ODSZKODOWANIA I ŚWIADCZENIA WYPŁACONE	13
2.3.2.	KOSZTY DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ	16
2.3.3.	KOSZTY ZWIĄZANE Z DZIAŁALNOŚCIĄ LOKACYJNĄ	18
2.4.	WYNIKI ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	19
2.4.1.	WYNIK TECHNICZNY	19
2.4.2.	WYNIK Z DZIAŁALNOŚCI LOKACYJNEJ	21
2.4.3.	WYNIK FINANSOWY NETTO	21
2.5.	AKTYWA ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	23
2.5.1.	LOKATY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ (LOKATY Z POZYCJI B AKTYWÓW)	24
2.6.	PASYWA ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	26
2.6.1.	KAPITAŁY WŁASNE ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	27
2.6.2.	REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE BRUTTO	28
2.7.	WYPŁACALNOŚĆ ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	31
3.	REALIZACJA WYBRANYCH POZYCJI PLANÓW FINANSOWYCH ZA III KWARTAŁY 2014 R.	34
	SPIS TABEL	35
	SPIS WYKRESÓW	36

1. Zmiany prawne mające wpływ na sektor ubezpieczeniowy

Odnosząc się do najważniejszych zmian prawnych dotyczących działalności ubezpieczeniowej w okresie trzech kwartałów 2013 r. należy wskazać w szczególności na następujące przepisy:

- Zmiana dyrektywy 2005/36/WE w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych i rozporządzenia (UE) nr 1024/2012 w sprawie współpracy administracyjnej za pośrednictwem systemu wymiany informacji na rynku wewnętrznym („rozporządzenie w sprawie IMI”) (2013/55/UE) – Dz. Urz. UE L 354 z 28.12.2013, str. 132.

Zmiana weszła w życie 17 stycznia 2014 r.

- Ustawą z dnia 24 kwietnia 2014 r. o zmianie ustawy o nadzorze uzupełniającym nad instytucjami kredytowymi, zakładami ubezpieczeń, zakładami restrukturyzacji i firmami inwestycyjnymi wchodzącymi w skład konglomeratu finansowego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 r. poz. 586) zmieniono art. 2 ust. 1 pkt 5c lit. b. ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. z 2013 r. poz. 950).

Zmiana związana jest z nowelizacją ustawy o nadzorze uzupełniającym nad instytucjami kredytowymi, zakładami ubezpieczeń, zakładami restrukturyzacji i firmami inwestycyjnymi wchodzącymi w skład konglomeratu finansowego, mającą na celu wdrożenie do polskiego systemu prawa postanowień dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/89/UE z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zmiany dyrektyw 98/78/WE, 2002/87/WE, 2006/48/WE i 2009/138/WE w odniesieniu do dodatkowego nadzoru nad podmiotami finansowymi konglomeratu finansowego.

W wyniku nowelizacji zmianie uległa definicja określenia „nadzór dodatkowy”. Przez nadzór dodatkowy rozumie się m.in. nadzór w zakresie wynikających z przepisów prawa polskiego lub prawa państwa członkowskiego Unii Europejskiej uprawnień i obowiązków krajowego zakładu ubezpieczeń, krajowego zakładu reasekuracji, zagranicznego zakładu ubezpieczeń mającego siedzibę w państwie członkowskim Unii Europejskiej lub zagranicznego zakładu reasekuracji mającego siedzibę w państwie członkowskim Unii Europejskiej, który jest podmiotem zależnym od dominującego podmiotu ubezpieczeniowego lub dominującego podmiotu nieregulowanego w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2005 r. o nadzorze uzupełniającym nad instytucjami kredytowymi, zakładami ubezpieczeń i firmami inwestycyjnymi wchodzącymi w skład konglomeratu finansowego (Dz. U. Nr 83, poz. 719), lub zakładu ubezpieczeń mającego siedzibę w państwie niebędącym państwem członkowskim Unii Europejskiej, lub zakładu reasekuracji mającego siedzibę w państwie niebędącym państwem członkowskim Unii Europejskiej.

Zmiana weszła w życie 23 maja 2014 r.

- Ustawą z dnia 9 maja 2014 r. o ułatwieniu dostępu do wykonywania niektórych zawodów regulowanych (Dz. U. z 2014 r. poz. 768) zmieniono: art. 161 ust. 1 pkt 2, art. 161 ust. 3 pkt 2, art. 163 ust. 6, art. 166 ust. 1 pkt 3, art. 166 ust. 3; dodano: art. 161 ust. 1a i 1b, art. 163 ust. 5 pkt 5 ustawy o działalności ubezpieczeniowej.

Zmieniono przepisy regulujące działanie aktuariuszy. Skrócono okres, przez który osoby fizyczne ubiegające się o wpis na listę aktuariuszy muszą wykonywać czynności z zakresu matematyki ubezpieczeniowej, finansowej i statystyki, pod kierunkiem aktuariusza z 2 lat do roku. Wprowadzono możliwość wpisania na listę aktuariuszy bez wymogu złożenia egzaminu aktuarialnego. Egzaminu takiego nie będą musiały zdawać:

1) osoby zwolnione z takiego egzaminu przez Komisję Egzaminacyjną dla Aktuariuszy (Komisja będzie mogła zwolnić kandydata na aktuarium z egzaminu na jego wniosek jeżeli ukończył on uznane przez Komisję studia wyższe matematyczne, ekonomiczne, fizyczne lub też inne uznane za równorzędne przez Komisję, oraz złożył z wynikiem pozytywnym egzaminu na tych studiach przeprowadzone w formie pisemnej, a od ukończenia studiów nie upłynęło więcej niż 3 lata;

2) osoby posiadające pozytywną opinię aktuarium, pod kierunkiem którego wykonywała czynności z zakresu matematyki ubezpieczeniowej, finansowej i statystyki.

W związku z powyższym wpis aktuarium do rejestru obejmował będzie m.in. numer zaświadczenia Komisji Egzaminacyjnej dla Aktuariuszy o złożeniu egzaminu aktuarialnego albo informację o zwolnieniu z wymogu złożenia egzaminu.

Rozszerzono zakres zadań Komisji o stwierdzanie, na wniosek jednostek organizacyjnych uczelni uprawnionych do nadawania stopnia naukowego doktora nauk ekonomicznych, matematycznych lub fizycznych, po zasięgnięciu opinii ogólnopolskich organizacji aktuarium, uznania studiów wyższych ukończonych w Rzeczypospolitej Polskiej lub zagranicznych studiów wyższych uznawanych w Rzeczypospolitej Polskiej za równorzędne, które zakresem kształcenia obejmują zakres egzaminu aktuarialnego.

Ponadto minister właściwy do spraw instytucji finansowych, uzyskał upoważnienie do określenia w drodze rozporządzenia:

- 1) zakresu obowiązujących tematów egzaminu aktuarialnego,
- 2) trybu przeprowadzania egzaminu aktuarialnego,
- 3) sposobu i trybu uznawania studiów wyższych, za równorzędne studiom ekonomicznym, matematycznym i fizycznym,
- 4) sposobu i trybu zwalniania kandydata z egzaminu uwzględniając konieczność zapewnienia pełnego sprawdzianu wiedzy, umiejętności i kompetencji kandydatów, sprawnego przeprowadzenia egzaminów oraz działania Komisji w sposób sprawny i skuteczny.

Zmiana weszła w życie 10 sierpnia 2014 r.

- W 2014 roku miały miejsce zmiany ułatwiające podjęcie i wykonywanie działalności brokerskiej. Ustawą z dnia 9 maja 2014 r. o ułatwieniu dostępu do wykonywania niektórych zawodów regulowanych wprowadzono zmiany w ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1450).

Uchylony został art. 4c ww. ustawy, zgodnie z którym osoby wykonujące czynności agencyjne lub brokerskie obowiązane były odbywać raz na trzy lata szkolenie zawodowe.

Ponadto, zniesiono konieczność zdawania egzaminu brokerskiego przez osoby, które przez co najmniej przez 5 lat wykonywały czynności bezpośrednio związane z czynnościami brokerskimi w zakresie ubezpieczeń (lub reasekuracji) w okresie 10 lat bezpośrednio poprzedzających złożenie wniosku oraz posiadają pozytywną opinię brokera ubezpieczeniowego, pod kierunkiem którego wykonywały wyżej wskazane czynności. Egzaminu nie muszą zdawać również osoby, które Komisja Egzaminacyjna dla Brokerów Ubezpieczeniowych zwolni z tego obowiązku z uwagi na ukończenie uznanych przez Komisję studiów wyższych, na których osoby te zdały egzaminu w formie pisemnej, a od ukończenia studiów nie upłynęło więcej niż 3 lata.

Odpowiednio do zmian w ustawie o pośrednictwie ubezpieczeniowym wydane zostały nowe akty wykonawcze (uchylone zostały dotychczas obowiązujące rozporządzenia):

- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 14 października 2014 r. w sprawie egzaminu dla brokerów ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych oraz Komisji Egzaminacyjnej dla Brokerów Ubezpieczeniowych i Reasekuracyjnych (Dz. U. z 2014 r., poz. 1500);

- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 8 września 2014 r. w sprawie wykazu dokumentów dołączanych do wniosku o wydanie zezwolenia na wykonywanie działalności brokerskiej (Dz. U. z 2014 r., poz. 1275);

- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 8 września 2014 r. w sprawie wniosków o zmianę wpisu do rejestru brokerów ubezpieczeniowych (Dz. U. z 2014 r., poz. 1273).

Ponadto, ustawa o ułatwieniu dostępu do wykonywania niektórych zawodów regulowanych – w zakresie agencyjnym – wzbogaca art. 9 dodając ust. 1b ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym, mówiącym o ograniczeniu zakresu obowiązujących tematów egzaminu. Nowe brzmienie otrzymuje również ust. 2 ww. ustawy.

Zgodnie z art. 40 ust. 1 pkt 2 lit. d, rejestr agentów ubezpieczeniowych zawiera numer NIP, uprzednio wymaganym numerem był numer ewidencji działalności gospodarczej. Zmiana ta dotyczy osób fizycznych.

Dodatkowo, na podstawie art. 39 ust. 4 ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym Minister Finansów wydał rozporządzenie w sprawie wniosków o wpis do rejestru agentów ubezpieczeniowych (Dz. U. z 2014 r., poz. 1376) określające sposób składania wniosków o wpis albo o zmianę wpisu do rejestru agentów ubezpieczeniowych oraz wykaz dokumentów dołączanych do takich wniosków.

2. Analiza danych o sektorze ubezpieczeń

2.1. Podmioty rynku ubezpieczeniowego

Na koniec trzeciego kwartału 2014 r. zezwolenie na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej w Polsce posiadało 58 krajowych zakładów ubezpieczeń - 27 zakładów ubezpieczeń działu I (ubezpieczenia na życie) i 30 zakładów ubezpieczeń działu II (pozostałe ubezpieczenia osobowe i ubezpieczenia majątkowe) oraz 1 zakład reasekuracji (PTR S.A.).

Wśród krajowych zakładów ubezpieczeń działalność ubezpieczeniową prowadziło 26 zakładów ubezpieczeń na życie, 30 zakładów ubezpieczeń osobowych i majątkowych oraz 1 zakład reasekuracji.

W dniu 30 września 2014 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zarejestrowano połączenie zakładów: BENEFIA TU na ŻYCIE S.A. Vienna Insurance Group (spółka przejmowana) i COMPENSA TU na ŻYCIE S.A. Vienna Insurance Group (spółka przejmująca) pod nazwą COMPENSA TU na ŻYCIE S.A. Vienna Insurance Group.

W okresie trzech kwartałów 2014 r. 15 zakładów ubezpieczeń z państw członkowskich Unii Europejskiej i innych państw należących do Europejskiego Obszaru Gospodarczego notyfikowało zamiar prowadzenia działalności ubezpieczeniowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach swobody świadczenia usług, w tym 1 zakład ubezpieczeń działu I i 13 zakładów ubezpieczeń działu II, oraz jeden zakład zarówno w dziale I i II. Ponadto, jeden zakład ubezpieczeń z państwa członkowskiego Unii Europejskiej notyfikował zamiar prowadzenia działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej poprzez oddział

W tym samym okresie 9 zakładów ubezpieczeń z państw członkowskich Unii Europejskiej notyfikowało zmianę zakresu działalności ubezpieczeniowej prowadzonej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach swobody świadczenia usług, 6 zakładów ubezpieczeń zaprzestało prowadzenia działalności ubezpieczeniowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Dodatkowo, w omawianym okresie miały miejsce trzy połączenia zakładów ubezpieczeń wykonujących działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach swobody świadczenia usług.

Na koniec III kwartału 2014 r. łączna liczba zagranicznych zakładów ubezpieczeń z państw członkowskich Unii Europejskiej i innych państw należących do Europejskiego Obszaru Gospodarczego, które notyfikowały zamiar prowadzenia działalności na terytorium Polski w ramach swobody świadczenia usług (w inny sposób niż przez oddział) wynosiła 607, łączna liczba zakładów ubezpieczeń, które notyfikowały zamiar utworzenia oddziału, wynosiła 24. W pierwszym półroczu 2014 r. jeden zakład reasekuracji z siedzibą w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej pozostawał uprawniony do wykonywania działalności ubezpieczeniowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez oddział.

2.2. Przychody zakładów ubezpieczeń¹

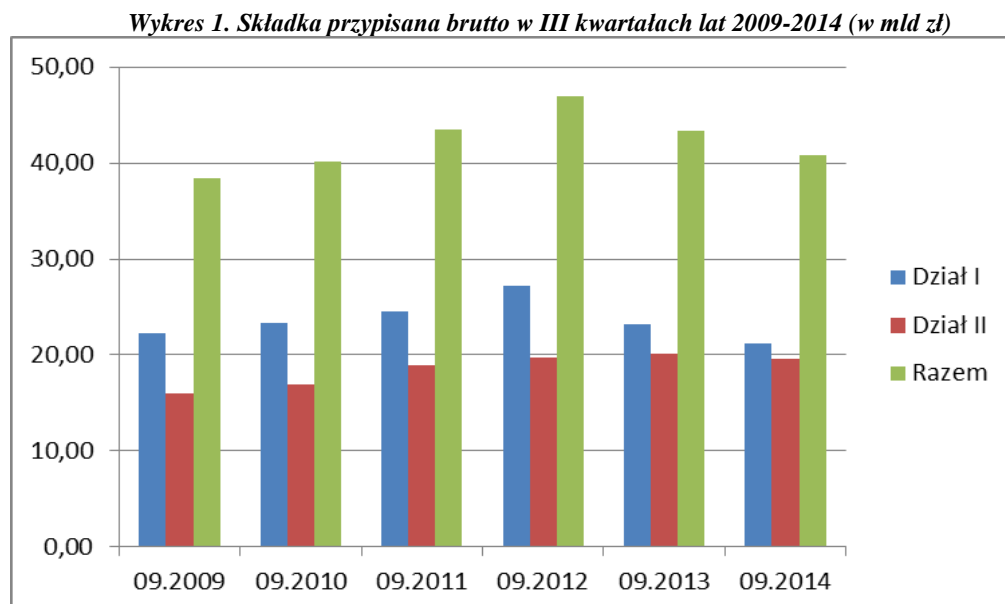
Zakłady ubezpieczeń uzyskały w III kwartałach 2014 r. przychody w wysokości 53,44 mld zł. W strukturze przychodów zakładów ubezpieczeń dominuje składka przypisana brutto (76,32% przychodów ogółem), przychody z lokat (11,90%) oraz niezrealizowane zyski z lokat (5,66%).

¹ Zakłady ubezpieczeń działu I i działu II oraz zakład reasekuracji działu II, dalej zwane zakładami ubezpieczeń. Wyniki zakładu reasekuracji uwzględnione zostały w wynikach zakładów ubezpieczeń działu II.

2.2.1. Przychody z tytułu składki przypisanej brutto

W okresie trzeciego kwartału 2014 roku składka przypisana brutto zakładów ubezpieczeń wyniosła 40,79 mld zł i była o 5,83% (2,53 mld zł) niższa, niż w analogicznym okresie poprzedniego roku.

Składka przypisana sektora ubezpieczeń jest niższa o 5,83%



Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Składka zakładów ubezpieczeń na życie (dział I)

Po trzecim kwartale 2014 r. składka przypisana brutto zakładów ubezpieczeń na życie wyniosła 21,21 mld zł i była niższa o 8,72% (o 2,03 mld zł) w porównaniu z analogicznym okresem 2013 r.

Wysokość składki w dziale I jest niższa o 8,72% w stosunku do roku ubiegłego i wynosi 21,21 mld zł

Spośród grup ubezpieczeń działu I grupa 5 (ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe) oraz grupa 4 (ubezpieczenia rentowe) zanotowały wzrost składki po około 8%, natomiast grupa 2 (ubezpieczenia posagowe) o 0,66% więcej w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku. W grupie 5 zebrano 3,85 mld zł, w grupie 4 i 2 po 0,08 mld zł.

Spośród 26 zakładów ubezpieczeń na życie 14 spółek zanotowało wzrost składki przypisanej brutto w porównaniu z III kwartałem 2013 r.

Koncentracja sektora ubezpieczeń działu I

W dziale I udział 5 największych zakładów ubezpieczeń na koniec trzeciego kwartału 2014 roku kształtował się na poziomie 57,57% i wzrósł o 2,09% w stosunku do analogicznego okresu 2013 roku.

Udział w rynku 5 największych zakładów działu I wynosi 57,57%

Tabela 1. Zakłady ubezpieczeń działu I o największych udziałach w rynku (mierzonych wielkością składki przypisanej brutto) w III kwartale 2013 i 2014 r.

Lp.	Zakład ubezpieczeń	III kw. 2013	Zakład ubezpieczeń	III kw. 2014
1	PZU ŻYCIE SA	29,30%	PZU ŻYCIE SA	29,12%
2	OPEN LIFE TU ŻYCIE S.A.	7,52%	OPEN LIFE TU ŻYCIE S.A.	8,12%
3	ING TUŃŻ S.A.	6,61%	METLIFE TUŃŻIR S.A.	7,31%
4	METLIFE TUŃŻIR S.A.	6,07%	AVIVA TUŃŻ S.A.	6,82%
5	TU na Życie EUROPA S.A.	5,99%	COMPENSA TU na ŻYCIE S.A. Vienna Insurance Group	6,20%

Lp.	Zakład ubezpieczeń	III kw. 2013	Zakład ubezpieczeń	III kw. 2014
	Razem	55,48%	Razem	57,57%

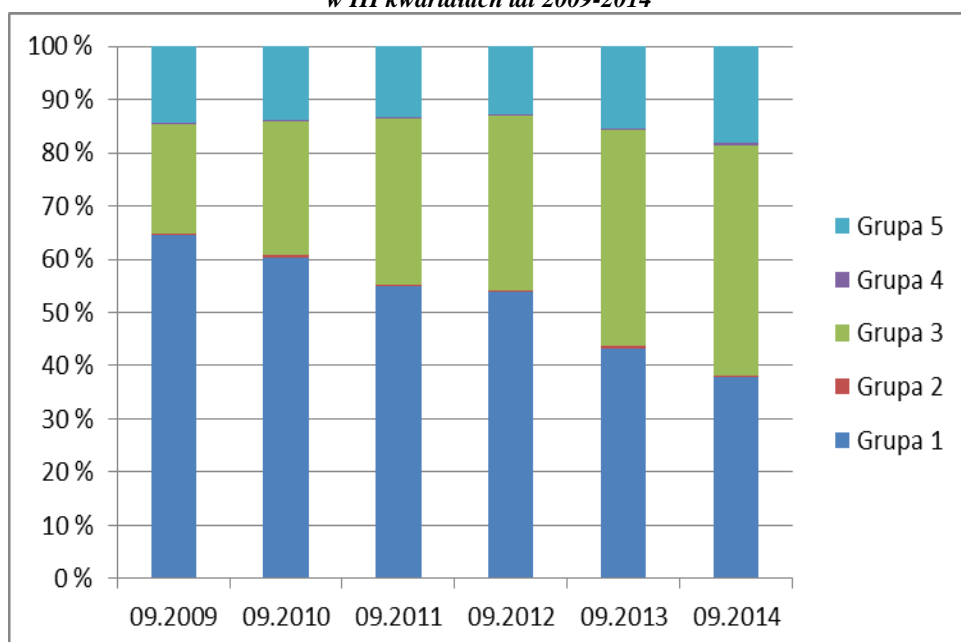
Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Struktura ubezpieczeń bezpośrednich działu I

W strukturze ubezpieczeń bezpośrednich działu I w III kwartale 2014 r. dominowały ubezpieczenia na życie związane z UFK (grupa 3) stanowiące 43,29% łącznej składki, gdzie 12,76% aktywów UFK (6,06 mld zł) stanowią umowy ubezpieczenia na życie z UFK lokujących środki finansowe w instrumenty strukturyzowane lub instrumenty pochodne w związku z oferowaniem ubezpieczeniowych produktów o charakterze inwestycyjnym. Drugą pozycję zajmowały ubezpieczenia na życie (grupa 1) stanowiące 37,74% składki przypisanej brutto. Należy zaznaczyć, iż 7,66% składki przypisanej brutto (0,61 mld zł) w grupie 1 to składka przypisana brutto z ubezpieczeniowych produktów strukturyzowanych². Kolejną pozycję zajmowały uzupełniające ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe (grupa 5), stanowiące 18,17% składki. Udział ubezpieczeń rentowych (grupa 4) i posagowych (grupa 2) był nieznaczny i wynosił po 0,40% składki przypisanej brutto działu I z ubezpieczeń bezpośrednich.

W strukturze ubezpieczeń działu I przeważały ubezpieczenia z grupy 3, stanowiące 43,29% składki działu

Wykres 2. Struktura składki przypisanej brutto z ubezpieczeń bezpośrednich działu I w III kwartałach lat 2009-2014



Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Analizując zmiany w strukturze składki przypisanej brutto w okresie III kwartału 2014 r. w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku można zauważyć spadek udziału ubezpieczeń na życie z grupy 1 (ubezpieczenia na życie) o 5,55 p.p., przy wzroście udziału w rynku pozostałych grup ubezpieczeń. W grupie 5 (uzupełniające ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe) nastąpiło zwiększenie udziału o 2,81 p.p., a w grupie 3 (ubezpieczenia na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym) o 2,64 p.p. Należy zauważyć także wzrost udziału w grupie 4 (ubezpieczenia rentowe) o 0,06 p.p., a w grupie 2 (ubezpieczenia posagowe) o 0,04 p.p.

² Ubezpieczeniowe produkty strukturyzowane są oferowane najczęściej w formie połączenia ubezpieczenia na życie i dożycie lub ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym. Są to produkty z określonym poziomem gwarancji ochrony kapitału, w których zyski zależą od inwestycji w instrumenty pochodne.

Zakłady ubezpieczeń na życie w III kwartale 2014 r. osiągnęły składkę przypisaną brutto z tytułu ubezpieczeń grupowych w wysokości 9,55 mld zł, a z tytułu ubezpieczeń indywidualnych 11,65 mld zł. W stosunku do III kwartału 2013 r. składka z tytułu ubezpieczeń grupowych zmniejszyła się o 3,28 mld zł, a składka z tytułu ubezpieczeń indywidualnych wzrosła o 1,25 mld zł. Spośród 26 zakładów działu I, 12 (15 w III kwartale 2013) miało powyżej 50% udziału składki z ubezpieczeń grupowych w swoim portfelu.

Składka przypisana brutto z tytułu wpłat jednorazowych w III kwartale 2014 r. osiągnęła poziom 8,93 mld zł i zmniejszyła się w stosunku do III kwartału 2013 r. o 2,40 mld zł. Natomiast składka płacona okresowo wyniosła w III kwartale 2014 r. 12,28 mld zł i wzrosła o 0,38 mld zł. 13 zakładów działu I (12 w III kwartale 2013) wykazało powyżej 50% udziału składek jednorazowych w całym portfelu.

■ Składka zakładów ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych (dział II)

Wysokość składki przypisanej brutto zakładów działu II w III kwartale 2014 r. wyniosła 19,58 mld zł i w porównywaniu ze składką w analogicznym okresie 2013 r. spadła o 2,50% (o 0,50 mld zł).

Podobnie jak w poprzednim kwartale największy wzrost składki przypisanej brutto w dziale II w stosunku do analogicznego okresu 2013 r. odnotowano w następujących grupach ubezpieczeń:

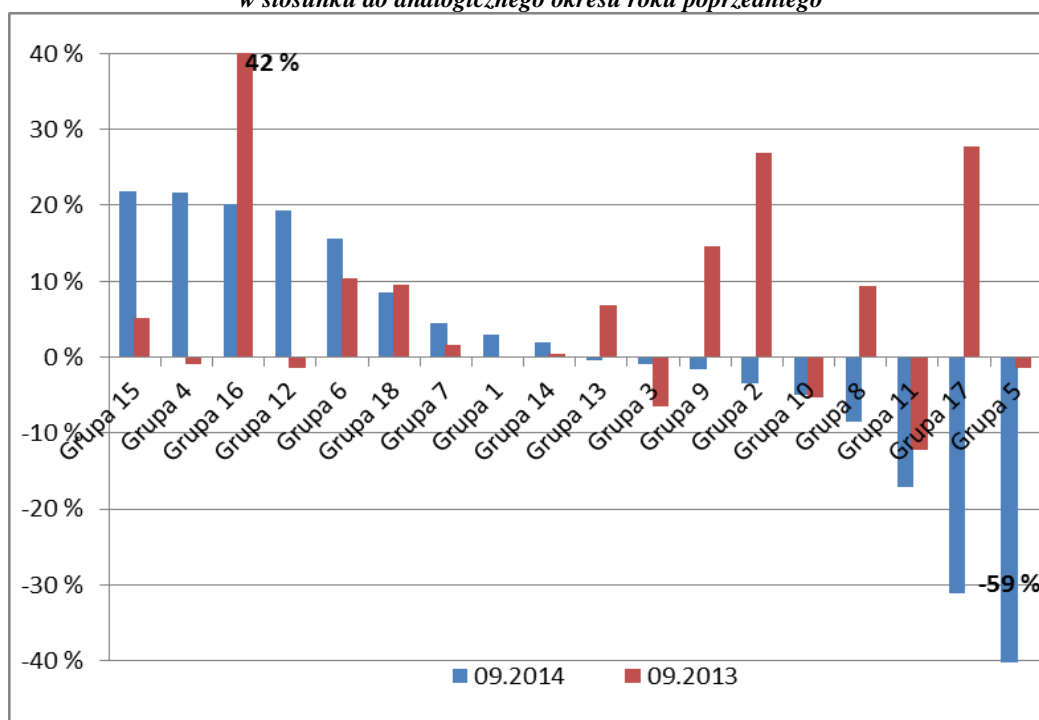
- w grupie 16 (ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych) - wzrost o 0,16 mld zł (o 20,22%) do wartości 0,93 mld zł;
- w grupie 15 (gwarancja ubezpieczeniowa) - wzrost o 0,05 mld zł (o 21,87%) do kwoty 0,27 mld zł.

Największy spadek przypisu składki brutto w dziale II w stosunku do analogicznego okresu 2013 r. odnotowano w tych samych grupach ubezpieczeń co w poprzednim kwartale:

- w grupie 10 (OC komunikacyjna), gdzie składka przypisana brutto była niższa w stosunku do roku poprzedniego o 0,31 mld zł (spadek o 4,94%) i wyniosła 6,06 mld zł,
- w grupie 8 (ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami), gdzie składka przypisana brutto była niższa w stosunku do roku poprzedniego o 0,21 mld zł (spadek o 8,53%) i wyniosła 2,27 mld zł.

Wysokość składki w dziale II jest niższa o 2,50% w stosunku do roku ubiegłego i wynosi 19,58 mld zł

Wykres 3. Zmiana składki przypisanej brutto w poszczególnych grupach działu II w III kwartale 2014 w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego



Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Wzrost składki przypisanej brutto w porównaniu z analogicznym okresem 2013 r. zanotowało 12 zakładów ubezpieczeń.

Koncentracja sektora ubezpieczeń działu II

W okresie III kwartału 2014 r. w dziale II udział w rynku 5 największych zakładów ubezpieczeń wyniósł 66,38 %, co stanowi spadek o 0,09 p.p. w porównaniu z poprzednim rokiem.

Tabela 2. Zakłady ubezpieczeń działu II o największych udziałach w rynku (mierzonych wielkością składki przypisanej brutto) w III kwartale 2013 i 2014 r.

Lp.	Zakład ubezpieczeń	III kw. 2013	Zakład ubezpieczeń	III kw. 2014
1	PZU SA	31,05%	PZU SA	31,43%
2	TUIR WARTA S.A.	13,25%	TUIR WARTA S.A.	13,28%
3	STU ERGO HESTIA SA	11,14%	STU ERGO HESTIA SA	10,72%
4	TUIR ALLIANZ POLSKA S.A.	6,75%	TUIR ALLIANZ POLSKA S.A.	6,76%
5	UNIQA TU S.A.	4,27%	COMPENSA TU S.A. Vienna Insurance Group	4,19%
Razem		66,47%	Razem	66,38%

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Struktura ubezpieczeń bezpośrednich działu II

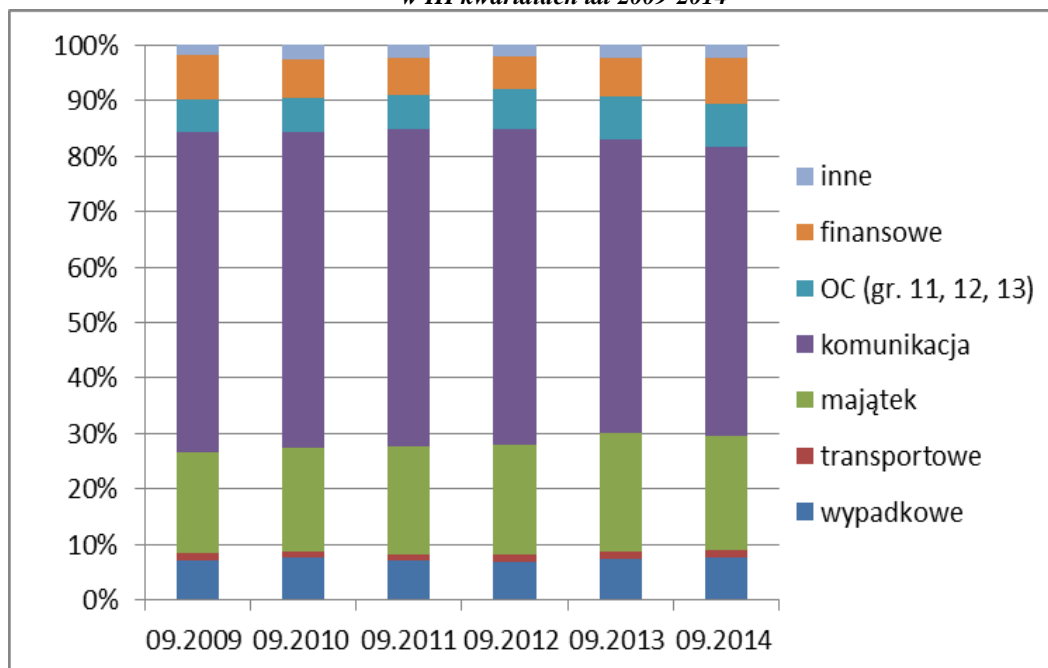
W strukturze pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych bezpośrednich w III kwartale 2014 roku dominowały ubezpieczenia komunikacyjne (grupa 3 i 10) stanowiące łącznie 51,91% składki przypisanej brutto działu II z działalności bezpośredniej, przy czym udział ubezpieczeń OC posiadaczy pojazdów mechanicznych wynosił 31,56 %, natomiast ubezpieczeń auto-casco 20,35%. Drugą pozycję zajmowały ubezpieczenia majątkowe (grupa 8 i 9), które stanowiły łącznie 20,69% składki. Na kolejnych miejscach znajdowały się ubezpieczenia finansowe (grupa 14-16) o udziale 8,27%, pozostałe ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (grupy 11-13) stanowiące

W dziale II nastąpił nieznaczny spadek udziału w rynku 5 największych zakładów ubezpieczeń o 0,09 p.p. i wynosi 66,38%

W strukturze ubezpieczeń bezpośrednich działu II dominują ubezpieczenia komunikacyjne stanowiące łącznie 51,91% składki działu

7,73% składki działu, ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe (grupa 1 i 2) o udziale 7,60%.

Wykres 4. Struktura składki przypisanej brutto z ubezpieczeń bezpośrednich działu II w III kwartałach lat 2009-2014



Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Porównując strukturę rynku ubezpieczeń bezpośrednich działu II w trzecim kwartale 2014 roku z analogicznym okresem 2013 roku należy wskazać, że największy spadek udziału, o 1,04 p.p. zanotowały ubezpieczenia grupy 10 (OC komunikacyjna), a następnie o 0,89 p.p. ubezpieczenia grupy 8 (ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami). Natomiast największy wzrost o 0,89 p.p. (do 4,83%) dotyczył ubezpieczeń grupy 16 (ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych).

2.2.2. Przychody z działalności lokacyjnej

Przychody z działalności lokacyjnej, z lokat na ryzyko zakładu ubezpieczeń oraz na ryzyko ubezpieczających, w okresie III kwartału 2014 r. wyniosły 9,38 mld zł, co stanowiło spadek o 17,78% (tj. o 2,03 mld zł) w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego. W dziale I przychody z działalności lokacyjnej wzrosły o 6,96%, tj. o 0,39 mld zł, na co największy wpływ miało zwiększenie się niezrealizowanych zysków z lokat. W dziale II przychody z działalności lokacyjnej zmniejszyły się o 41,92%, tj. o 2,42 mld zł.

Spadek przychodów z działalności lokacyjnej sektora ubezpieczeń – o 17,78%

Na przychody z działalności lokacyjnej ogółem w III kwartale 2014 r. składają się przychody z lokat (67,76%) oraz niezrealizowane zyski z lokat (32,24%). W strukturze przychodów z lokat zakładów ubezpieczeń ogółem dominują przychody z tytułu dłużnych papierów wartościowych oraz innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu (32,71%) oraz przychody z udziałów i akcji w jednostkach podporządkowanych (32,12%).

Tabela 3. Zestawienie przychodów z działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń (w mln zł) w III kwartale 2013 i 2014 r.

Wyszczególnienie	Dział I				Dział II			
	09.2013	09.2014	Zmiana w %	Zmiana	09.2013	09.2014	Zmiana w %	Zmiana
Razem	5 635,41	6 027,62	6,96%	392,21	5 776,14	3 354,60	-41,92%	-2 421,54
I. Przychody z lokat	3 724,93	3 418,29	-8,23%	-306,64	5 549,45	2 939,21	-47,04%	-2 610,24
1. Przychody z lokat w nieruchomości	1,47	1,52	3,89%	0,06	11,27	19,49	72,89%	8,22
2. Przychody z lokat w jednostkach podporządkowanych	136,35	424,06	211,00%	287,71	3 973,80	1 625,38	-59,10%	-2 348,42
2.1. z udziałów i akcji	133,67	421,18	215,08%	287,50	3 968,58	1 620,61	-59,16%	-2 347,98
2.2. z pożyczek i dłużnych papierów wartościowych	2,68	2,88	7,58%	0,20	5,22	4,78	-8,50%	-0,44
2.3. z pozostałych lokat	0,00	0,00	-	-	0,00	0,00	-	0,00
3. Przychody z innych lokat finansowych	2 189,04	1 865,48	-14,78%	-323,56	1 060,55	925,57	-12,73%	-134,98
3.1. z udziałów, akcji, innych papierów wartościowych o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych	281,80	171,15	-39,27%	-110,66	24,45	24,25	-0,81%	-0,20
3.2. z dłużnych papierów wartościowych oraz innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu	1 466,93	1 320,72	-9,97%	-146,21	874,08	758,61	-13,21%	-115,46
3.3. z lokat terminowych w instytucjach kredytowych	377,83	317,23	-16,04%	-60,60	74,53	63,67	-14,57%	-10,86
3.4. z pozostałych lokat	62,48	56,39	-9,74%	-6,08	87,49	79,04	-9,67%	-8,46
4. Wynik dodatni z rewaloryzacji lokat	3,46	11,41	229,28%	7,94	39,11	10,85	-72,26%	-28,26
5. Wynik dodatni z realizacji lokat	1 394,60	1 115,82	-19,99%	-278,79	464,72	357,93	-22,98%	-106,80
II. Niezrealizowane zyski z lokat	1 910,48	2 609,33	36,58%	698,84	226,69	415,39	83,24%	188,70

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

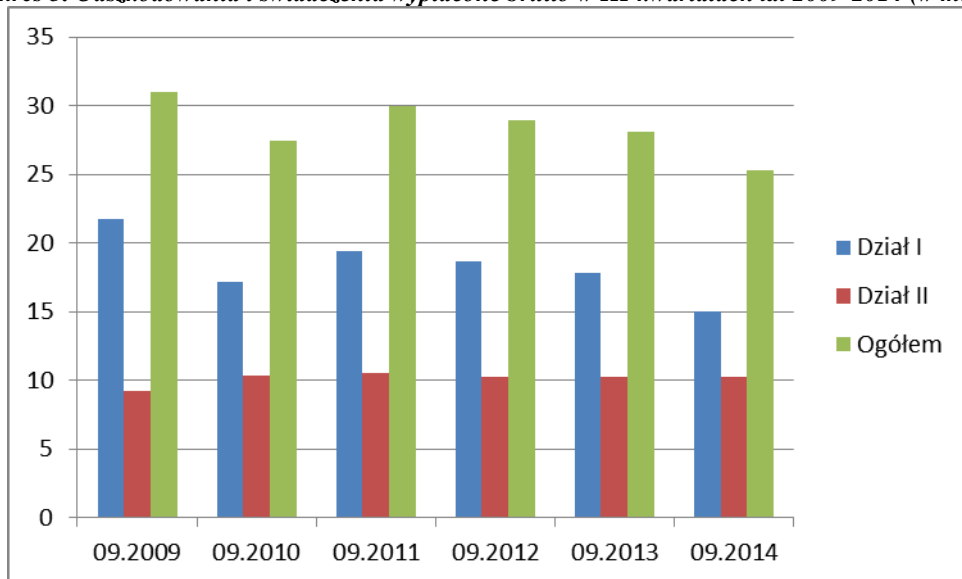
2.3. Koszty zakładów ubezpieczeń

Łączne koszty zakładów ubezpieczeń w III kwartałach 2014 r. wyniosły 47,80 mld zł. W strukturze kosztów zakładów ubezpieczeń dominują odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto (52,83% łącznych kosztów) oraz koszty akwizycji i koszty administracyjne (22,32% łącznych kosztów).

2.3.1. Odszkodowania i świadczenia wypłacone

Główną pozycję kosztów zakładów ubezpieczeń stanowiły koszty związane z wypłatą odszkodowań i świadczeń wynikających z umów ubezpieczenia. W okresie trzech kwartałów 2014 r. zakłady ubezpieczeń wypłaciły w ujęciu brutto 25,25 mld zł odszkodowań i świadczeń wraz z kosztami likwidacji szkód i windykacji regresów. W porównaniu z analogicznym okresem 2013 r. wartość ta zmniejszyła się o 2,85 mld zł, czyli o 10,15%.

Wykres 5. Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto w III kwartałach lat 2009-2014 (w mld zł)



Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Odszkodowania i świadczenia wypłacone zakładów ubezpieczeń na życie

W dziale I w ciągu trzeciego kwartału 2014 r. wypłacone zostały odszkodowania i świadczenia brutto w wysokości 15,00 mld zł (59,39% łącznych świadczeń brutto sektora ubezpieczeń), co stanowi kwotę o 2,85 mld zł (o 15,96%) niższą niż w poprzednim roku.

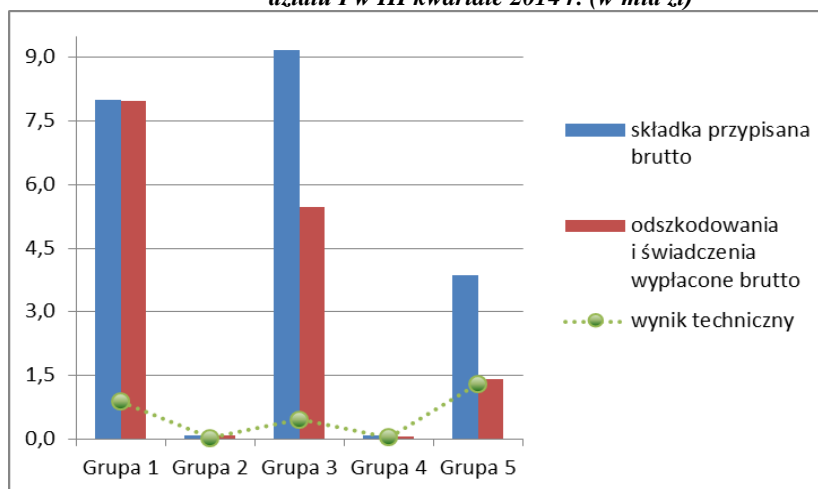
Wartość wypłaconych świadczeń w dziale I spadła o 15,96%

Spadek wartości wypłaconych odszkodowań i świadczeń spowodowany był przede wszystkim niższymi wypłatami świadczeń w ramach grupy 1 (ubezpieczenia na życie) - spadek o 2,98 mld zł, tj. 27,26%, z poziomu 10,95 mld zł do poziomu 7,96 mld zł.

Największy wzrost wartości świadczeń wypłaconych brutto w dziale I odnotowano w grupie 5 (ubezpieczenia rentowe) - o 0,09 mld zł, z poziomu 1,32 mld zł do poziomu 1,41 mld zł (o 6,85%).

Najwyższe odszkodowania i świadczenia działu I w III kwartale 2014 r. wypłacono z tytułu ubezpieczeń grupy 1. Ich wartość znacznie zmniejszyła się w stosunku do okresu poprzedniego i była niższa od uzyskanej w tej grupie składki o ponad 34 mln zł.

Wykres 6. Składka przypisana brutto i odszkodowania wypłacone brutto według grup ubezpieczeń działu I w III kwartale 2014 r. (w mld zł)



Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Odszkodowania i świadczenia wypłacone zakładów ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych

W dziale II w okresie trzech kwartałów 2014 r. odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto wyniosły 10,25 mld zł i w porównaniu z analogicznym okresem 2013 r. ich wartość spadła o 0,04%, czyli o 4,19 mln zł.

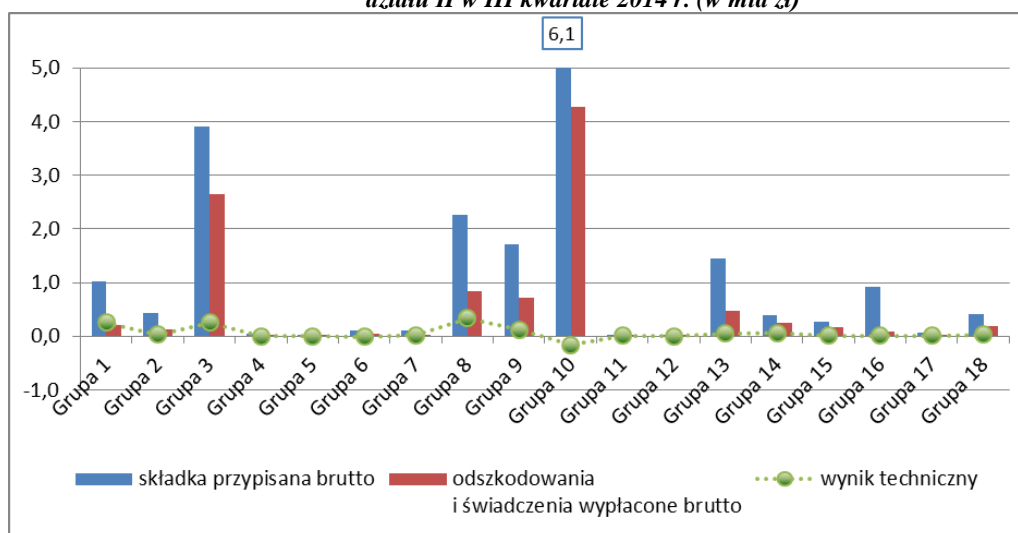
Największy spadek odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto w dziale II odnotowano w grupie 8 (ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami) - o 0,22 mld zł, tj. o 20,73%, w grupie 15 (gwarancja ubezpieczeniowa) - o 0,05 mld zł, tj. o 25,19% oraz w grupie 16 (ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych) - o 0,05 mld zł, tj. 35,89%.

Największy wzrost wartości wypłaconych odszkodowań i świadczeń w dziale II odnotowano w grupie 10 (OC komunikacyjna) - o 0,19 mld zł, tj. o 4,75% oraz w grupie 9 (ubezpieczenie pozostałych szkód rzeczowych) - o 0,14 mld zł, tj. o 23,77%.

Najwyższe odszkodowania i świadczenia działu II w III kwartale 2014 r., podobnie jak w analogicznym kwartale roku ubiegłego, wypłacono z tytułu ubezpieczeń grupy 10 i 3. Nadal ich udział w odszkodowaniach i świadczeniach działu II jest bardzo duży (dla grupy 10 wzrósł o 4,75%, a dla grupy 3 o 1,06%).

Wartość wypłaconych odszkodowań i świadczeń w dziale II spadła o 0,04%

Wykres 7. Składka przypisana brutto i odszkodowania wypłacone brutto według grup ubezpieczeń działu II w III kwartale 2014 r. (w mld zł)



Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

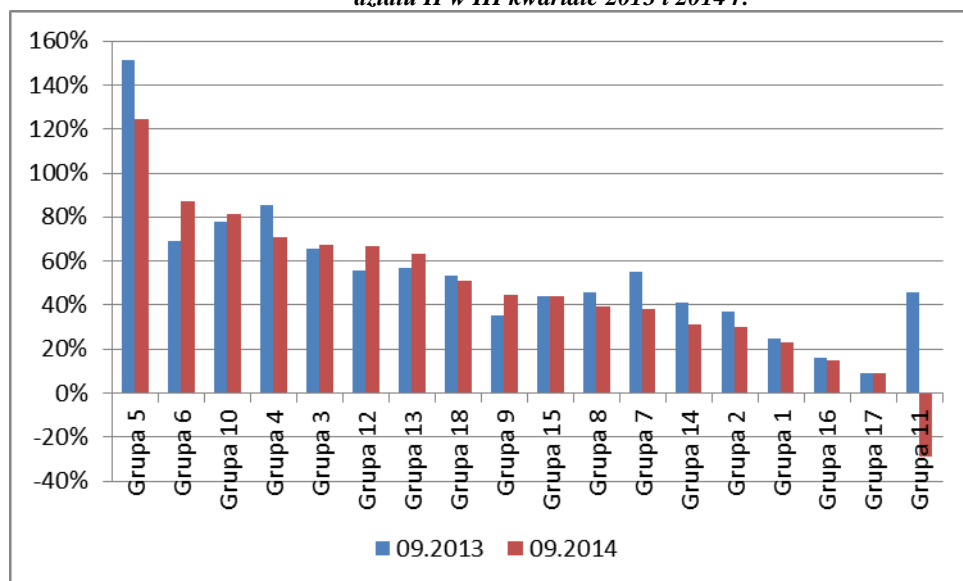
■ Wskaźnik szkodowości na udziale własnym

Wskaźnik szkodowości na udziale własnym wskazuje, jaką część składki zarobionej zakład ubezpieczeń przeznaczają na wypłatę odszkodowań i świadczeń powiększonych o zmianę stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia.

Wskaźnik szkodowości na udziale własnym działu II w okresie trzeciego kwartału 2014 r. wzrósł w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku z 53,04% do 53,80%, tj. o 0,76 p.p. Oznacza to, iż zakłady ubezpieczeń tego działu przeznaczyły na wypłatę odszkodowań i świadczeń powiększonych o zmianę stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia 53,80% składki zarobionej na udziale własnym. Kształtowanie się wskaźnika szkodowości w poszczególnych grupach ubezpieczeń przedstawia poniższy wykres.

Zakłady ubezpieczeń działu II na wypłatę odszkodowań i świadczeń przeznaczyły prawie 53,80% składki zarobionej

Wykres 8. Kształtowanie się wskaźnika szkodowości na udziale własnym w poszczególnych grupach działu II w III kwartale 2013 i 2014 r.



Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.3.2. Koszty działalności ubezpieczeniowej

Znaczącą pozycję wśród wydatków zakładów ubezpieczeń zajmują koszty działalności ubezpieczeniowej, które obejmują saldo kosztów akwizycji, kosztów administracyjnych oraz prowizji reasekuracyjnych i udziałów w zyskach reasekuratorów.

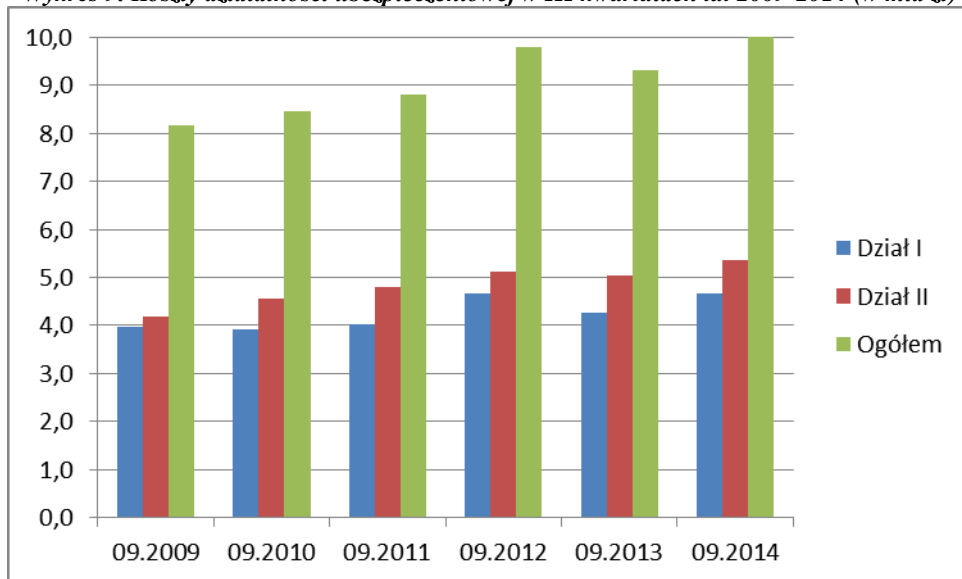
W okresie trzech kwartałów 2014 r. koszty działalności ubezpieczeniowej, po uwzględnieniu otrzymanych prowizji reasekuracyjnych, osiągnęły wartość 10,01 mld zł, co stanowiło wzrost w stosunku do analogicznego kwartału 2013 r. o 7,41%, tj. o 0,69 mld zł. Zakłady ubezpieczeń poniosły na swoją działalność koszty w wysokości blisko 26,91 zł z każdych 100 zł składki zarobionej na udziale własnym (około 23,81 zł w analogicznym okresie 2013 r.), przy czym w ubezpieczeniach na życie koszty wyniosły około 22,35 zł (około 18,96 zł w III kwartale 2013 r.), natomiast w ubezpieczeniach pozostałych osobowych i majątkowych około 32,71 zł (około 30,38 zł w III kwartale 2013 r.).

Łącznie koszty administracyjne i akwizycji w III kwartale 2014 r. wyniosły 10,67 mld zł i w porównaniu z analogicznym kwartałem ubiegłego roku wzrosły o 5,66% tj. o 0,57 mld zł.

Koszty działalności ubezpieczeniowej wzrosły o 6,08%

Zakłady ubezpieczeń poniosły na swoją działalność koszty w wysokości blisko 26,91 zł z każdych 100 zł składki

Wykres 9. Koszty działalności ubezpieczeniowej w III kwartałach lat 2009-2014 (w mld zł)



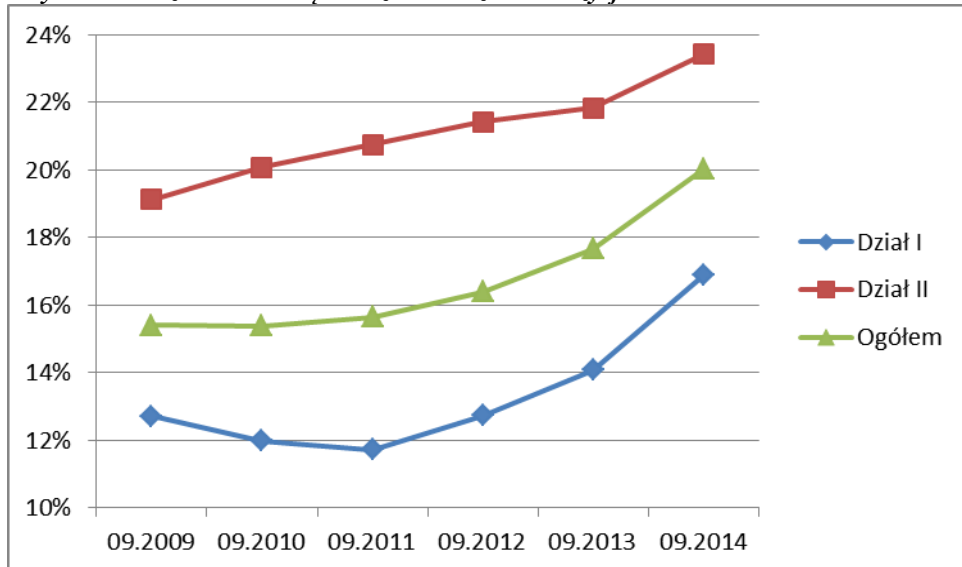
Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Koszty akwizycji obejmują m.in. wszelkie koszty związane z zawieraniem i odnawianiem umów ubezpieczenia (np. prowizje agencyjne, koszty badań lekarskich, koszty ekspertyz). Obejmują one również płacone cedentom prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach.

W trakcie trzeciego kwartału 2014 r. koszty akwizycji w zakładach ubezpieczeń ogółem osiągnęły kwotę 8,16 mld zł i były wyższe o 6,65% (tj. o 0,51 mld zł) w stosunku do III kwartału 2013 r. Koszty akwizycji łącznie stanowiły 20,01% składki przypisanej brutto sektora ubezpieczeń, co oznacza wzrost o 2,34 p.p. w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku.

- Koszty akwizycji w dziale I wyniosły 3,58 mld zł (wzrost o 9,37% w stosunku do III kwartału 2013 r.) i stanowiły 16,87% składki przypisanej brutto działu I (wzrost o 2,79 p.p.).
- Koszty akwizycji w dziale II wyniosły 4,59 mld zł (wzrost o 4,62% w stosunku do III kwartału 2013 r.) i stanowiły 23,42% składki przypisanej brutto działu II (wzrost o 1,59 p.p.).

Wykres 10. Kształtowanie się wskaźnika kosztów akwizycji w III kwartałach lat 2009-2014



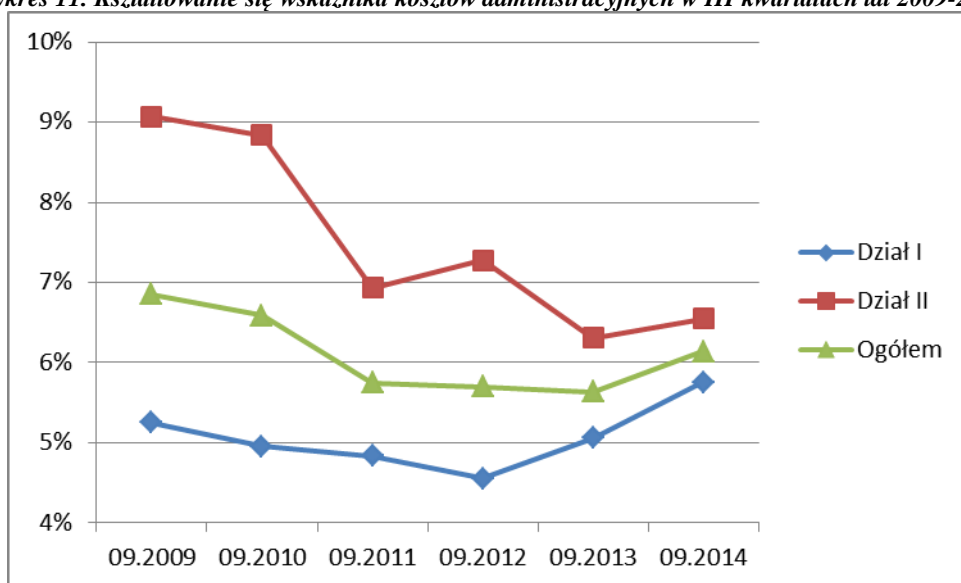
Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Koszty administracyjne obejmują koszty zarządu i administracji oraz ogólne koszty dotyczące działalności ubezpieczeniowej, takie jak: koszty utrzymania biur, koszty usług obcych, wynagrodzenia, koszty zużycia energii itp.

Koszty administracyjne sektora ubezpieczeń w okresie trzeciego kwartału 2014 r. wyniosły 2,50 mld zł i w porównaniu z III kwartałem 2013 r. wzrosły o 2,55%. Koszty te ogółem stanowiły 6,14% składki przypisanej brutto sektora ubezpieczeń (5,64% w III kwartale 2013 r.)

- Koszty administracyjne w dziale I wyniosły 1,22 mld zł, a ich udział w składce przypisanej brutto w dziale I wyniósł 5,76% (5,06% w analogicznym okresie ubiegłego roku)
- Koszty administracyjne w dziale II wyniosły 1,28 mld zł, a ich udział w składce przypisanej brutto w dziale II wyniósł 6,55% (6,31% w analogicznym okresie ubiegłego roku).

Wykres 11. Kształtowanie się wskaźnika kosztów administracyjnych w III kwartałach lat 2009-2014



Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.3.3. Koszty związane z działalnością lokacyjną

Koszty związane z działalnością lokacyjną wszystkich zakładów ubezpieczeń po III kwartałach 2014 r. wyniosły 2,17 mld zł, co stanowiło spadek o 33,04% w porównaniu z analogicznym okresem 2013 r., kiedy to osiągnęły one wartość 3,24 mld zł.

Spadek kosztów działalności lokacyjnej - o 33,04%

Zmniejszenie kosztów wystąpiło głównie w dziale I, gdzie wyniosły one 1,54 mld zł (spadek o 1,11 mld zł), z czego 0,96 mld zł stanowiły niezrealizowane straty na lokatach (spadek o 0,71 mld zł). W dziale II koszty działalności lokacyjnej wyniosły 0,63 mld zł i zwiększyły się w stosunku do III kwartału 2013 r. o 0,04 mld zł.

W strukturze kosztów związanych z działalnością lokacyjną ogółem dominują niezrealizowane straty na lokatach, które stanowiły 60,20% kosztów oraz wynik ujemny z realizacji lokat, który stanowił 31,23%.

Tabela 4. Zestawienie kosztów związanych z działalnością lokacyjną zakładów ubezpieczeń (w mln zł) w III kwartale 2013 i 2014 r.

Wyszczególnienie	Dział I				Dział II			
	09.2013	09.2014	Zmiana w %	Zmiana	09.2013	09.2014	Zmiana w %	Zmiana
Razem	2 656,27	1 543,47	-41,89%	-1 112,81	587,77	628,77	6,98%	41,00

I. Koszty działalności lokacyjnej	983,65	578,89	-41,15%	-404,77	428,37	285,58	-33,33%	-142,79
1. Koszty utrzymania nieruchomości	3,47	2,76	-20,50%	-0,71	13,60	15,82	16,35%	2,22
2. Pozostałe koszty działalności lokacyjnej	96,18	108,68	12,99%	12,49	47,37	44,53	-6,00%	-2,84
3. Wynik ujemny z rewaloryzacji lokat	14,67	1,83	-87,50%	-12,83	52,16	12,38	-76,27%	-39,78
4. Wynik ujemny z realizacji lokat	869,33	465,62	-46,44%	-403,71	315,24	212,85	-32,48%	-102,39
II. Niezrealizowane straty na lokatach	1 672,62	964,58	-42,33%	-708,04	159,40	343,19	115,30%	183,79

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.4. Wyniki zakładów ubezpieczeń

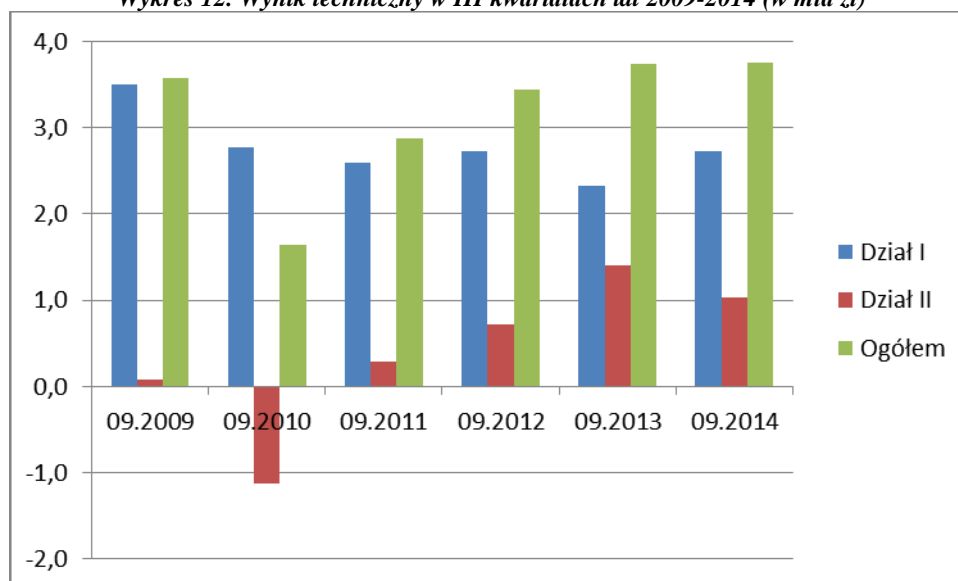
2.4.1. Wynik techniczny

W okresie trzech kwartałów 2014 r. zakłady ubezpieczeń odnotowały zysk techniczny na poziomie 3,76 mld zł (wzrost o 0,57%, tj. o 0,02 mld zł w stosunku do trzeciego kwartału 2013 r.).

Zysk techniczny sektora ubezpieczeń był o 0,57% wyższy niż rok wcześniej

- W dziale ubezpieczeń na życie zysk techniczny wyniósł 2,72 mld zł (wzrost o 16,99%, tj. o 0,40 mld zł w stosunku do III kwartału 2013 r.).
- W dziale ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych zysk techniczny wyniósł 1,03 mld zł (spadek o 26,56%, tj. o 0,37 mld zł w stosunku do III kwartału 2013 r.).

Wykres 12. Wynik techniczny w III kwartałach lat 2009-2014 (w mld zł)



Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Wynik techniczny zakładów ubezpieczeń na życie

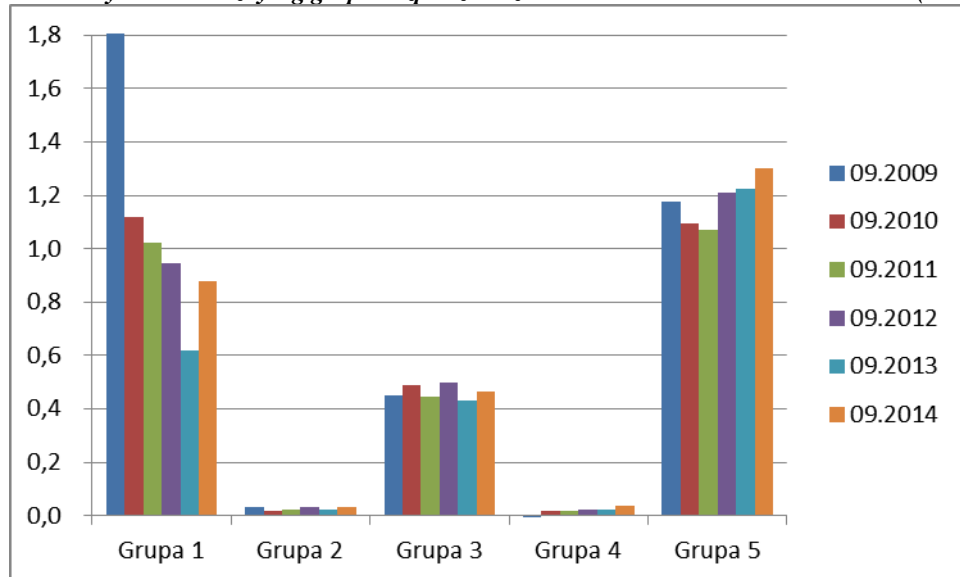
W trzecim kwartale 2014 r. nastąpił wzrost zysku technicznego w dziale I o 16,99% w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego.

Z punktu widzenia wyników poszczególnych grup ubezpieczeń, o poprawie zysku technicznego zadecydował przede wszystkim wzrost w grupie 1 (ubezpieczenia na życie) o 0,26 mld zł (z kwoty 0,62 mld zł do kwoty 0,88 mld zł) oraz w grupie 5 (ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe) o 0,08 mld zł (z kwoty 1,22 mld zł do kwoty 1,30 mld zł).

W dziale I nastąpił wzrost wyniku technicznego o 16,99% w porównaniu z analogicznym okresem 2013 r.

Należy podkreślić, że wzrost wielkości zysku technicznego miał miejsce we wszystkich grupach działu I. Poprawa wyników związana była z poprawą wyniku z działalności lokacyjnej oraz z większym spadkiem wartości odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto w porównaniu ze spadkiem wartości składek przypisanych brutto.

Wykres 13. Wynik techniczny wg grup ubezpieczeń działu I w III kwartałach lat 2009-2014 (w mld zł)



Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Wynik techniczny zakładów ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych

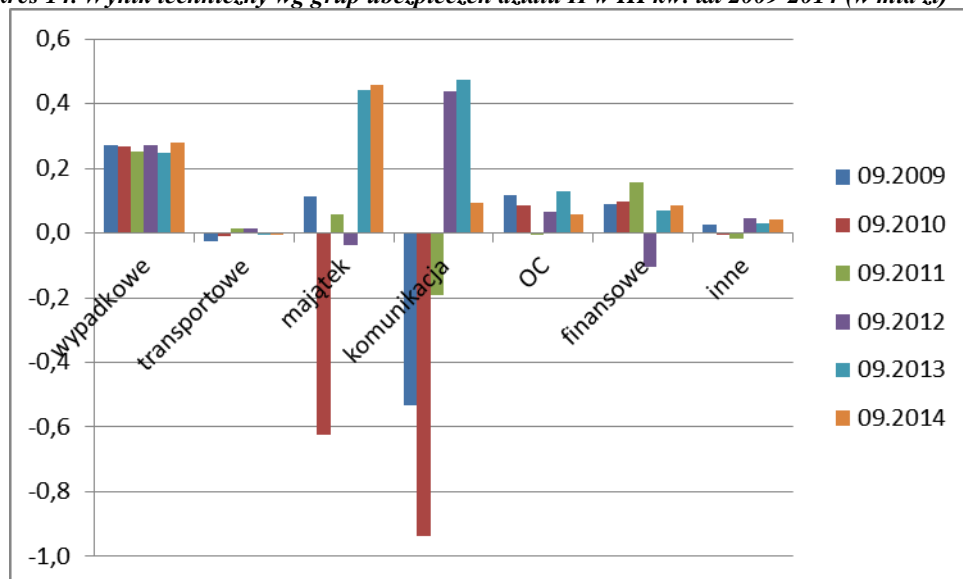
W trzecim kwartale 2014 r. nastąpił spadek zysku technicznego w dziale II o 26,56% w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego.

Z punktu widzenia wyników poszczególnych grup ubezpieczeń, o pogorszeniu zysku technicznego zdecydował przede wszystkim spadek wyniku w grupie 10 (OC komunikacyjna) o 0,27 mld zł (z kwoty 0,11 mld zł do kwoty -0,16 mld zł) oraz niższe zyski techniczne w grupach 9 (ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych), 3 (ubezpieczenia autocasco), 13 (OC ogólne) i 16 (ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych). Przyczyną spadków było zmniejszenie przypisu składki oraz wzrost kosztów działalności ubezpieczeniowej.

Największa poprawa wyniku technicznego na przestrzeni roku nastąpiła w grupie 8 (ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami) - o 0,15 mld zł. Na tę poprawę wpływ miało głównie zmniejszenie wypłaconych odszkodowań i świadczeń.

W dziale II nastąpił spadek wyniku technicznego o 26,56% w porównaniu z analogicznym okresem 2013 r.

Wykres 14. Wynik techniczny wg grup ubezpieczeń działu II w III kw. lat 2009-2014 (w mld zł)



Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.4.2. Wynik z działalności lokacyjnej

Należy zauważyć, że w przypadku zakładów ubezpieczeń na życie działalność lokacyjna jest ujęta w technicznym rachunku ubezpieczeń, więc omawiany powyżej wynik techniczny tego działu prezentuje zarówno wynik z działalności ubezpieczeniowej, jak i lokacyjnej. Wynik z działalności lokacyjnej ogółem wynosił po trzecim kwartale 2014 r. 7,21 mld zł (spadek o 11,72%). Zakłady ubezpieczeń działu I oraz działu II wykazały zysk z działalności lokacyjnej wynoszący odpowiednio: 4,48 mld zł (wzrost o 1,51 mld zł) w dziale I oraz 2,73 mld zł (spadek o 2,46 mld zł) w dziale II.

Tabela 5. Zestawienie przychodów i kosztów z działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń (w mln zł) w III kwartale 2013 i 2014 r.

Wyszczególnienie	Dział I				Dział II			
	09.2013	09.2014	Zmiana w %	Zmiana	09.2013	09.2014	Zmiana w %	Zmiana
Wynik z działalności lokacyjnej	2 979,14	4 484,15	50,52%	1 505,01	5 188,37	2 725,83	-47,46%	-2 462,54
Przychody z działalności lokacyjnej	5 635,41	6 027,62	6,96%	392,21	5 776,14	3 354,60	-41,92%	-2 421,54
Koszty związane z działalnością lokacyjną	2 656,27	1 543,47	-41,89%	-1 112,81	587,77	628,77	6,98%	41,00

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

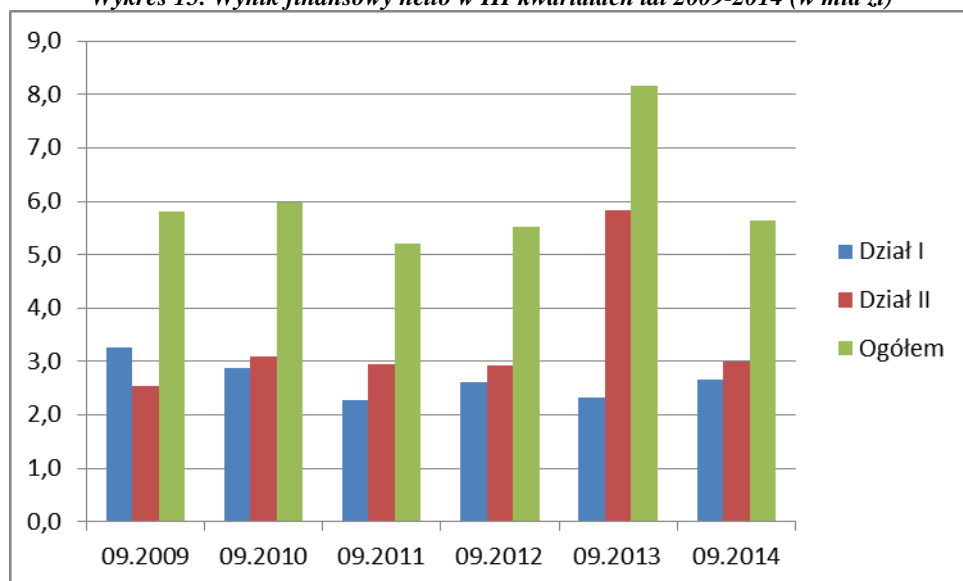
2.4.3. Wynik finansowy netto

Wynik finansowy netto sektora ubezpieczeń w okresie trzech kwartałów 2014 r. wyniósł 5,65 mld zł i spadł o 30,80%, tj. o 2,51 mld zł w porównaniu z III kwartałem 2013 r.

- Wynik finansowy netto działu I wyniósł 2,65 mld zł i w porównaniu z III kwartałem 2013 r. wzrósł o 14,03%.
- Wynik finansowy netto działu II osiągnął wartość 2,99 mld zł i w odniesieniu do III kwartału 2013 r. spadł o 48,68%.

Wynik finansowy sektora ubezpieczeń spadł o 30,80%

Wykres 15. Wynik finansowy netto w III kwartałach lat 2009-2014 (w mld zł)



Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Wskaźniki rentowności

Wskaźniki rentowności obrazują relacje zachodzące pomiędzy wynikami finansowymi zakładu ubezpieczeń w odniesieniu do różnych kategorii ekonomicznych, mają więc za zadanie ocenę zysku osiągniętego z poniesionych nakładów. Wskaźniki rentowności określają wielkość wyniku finansowego (brutto lub netto) przypadającą na jednostkę zaangażowanych w zakładzie ubezpieczeń kapitałów własnych, aktywów ogółem czy składki przypisanej brutto. W przypadku odnotowanego zysku określają stopę zwrotu ze środków będących w dyspozycji zakładu ubezpieczeń bądź z działalności ubezpieczeniowej.

Tabela 6. Kształtowanie się wybranych wskaźników rentowności w III kwartale 2013 i 2014 r.

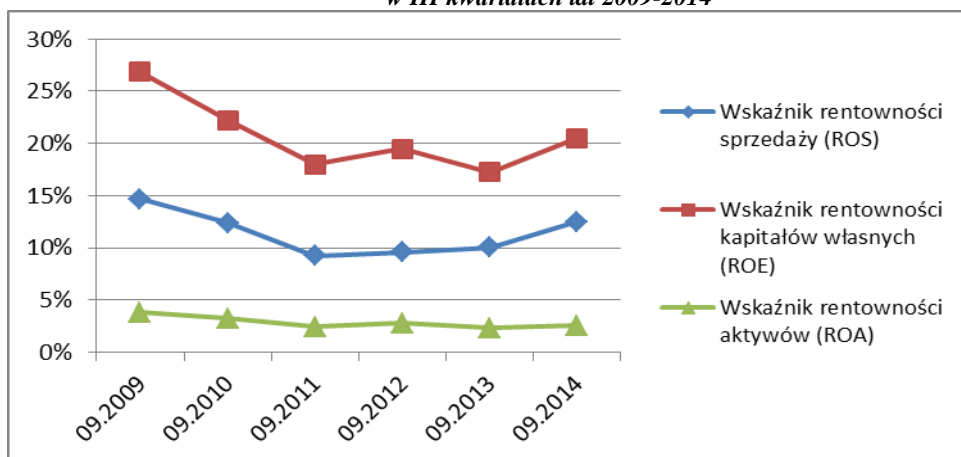
Nazwa wskaźnika ³	Ogółem		Dział I		Dział II	
	09.2013	09.2014	09.2013	09.2014	09.2013	09.2014
Wskaźnik rentowności sprzedaży (ROS)	18,83%	13,84%	10,01%	12,50%	29,04%	15,29%
Wskaźnik rentowności kapitałów własnych (ROE)	23,81%	16,64%	17,23%	20,50%	28,08%	14,26%
Wskaźnik rentowności aktywów (ROA)	4,94%	3,26%	2,31%	2,56%	9,07%	4,32%

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Prezentowane wskaźniki rentowności działu I wykazywały tendencję spadkową w okresie III kwartałów lat 2009-2011, następnie w III kwartałach lat 2011-2013 były na podobnym poziomie, a w III kwartale 2014 wzrosły. Tymczasem wskaźniki rentowności działu II rosły i spadały w kolejnych kwartałach. Zaobserwowano ich znaczny wzrost w III kwartale 2013 i ponowny spadek w III kwartale 2014 roku na podobny poziom jaki osiągnęły w III kwartale 2012.

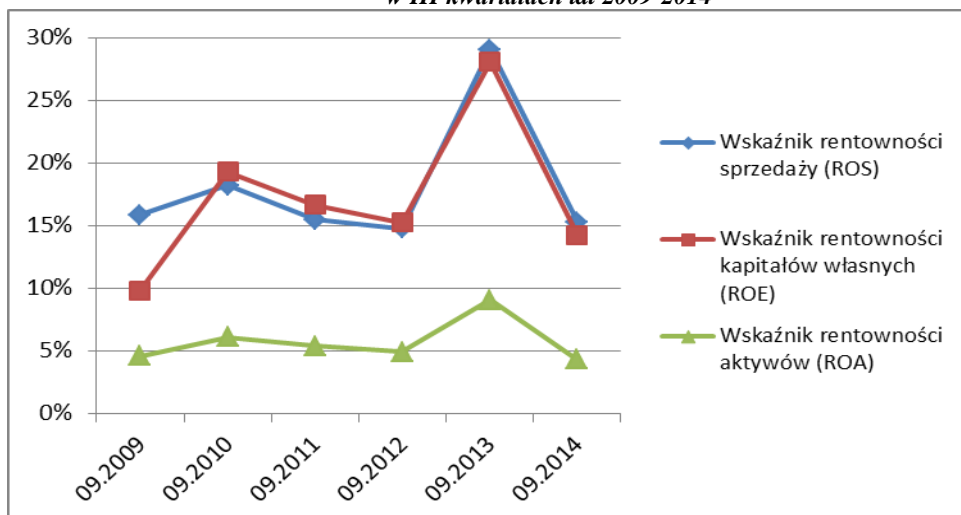
³ Rentowność sprzedaży (ROS) - wskaźnik informuje o udziale wyniku finansowego netto w wartości składki przypisanej brutto.
 Rentowność kapitałów własnych (ROE) - wskaźnik będący relacją wyniku finansowego netto do średniej wartości kapitałów własnych.
 Rentowność aktywów (ROA) - wskaźnik stanowi relację wyniku finansowego netto do średniej wartości aktywów.

Wykres 16. Wybrane wskaźniki rentowności zakładów ubezpieczeń działu I w III kwartałach lat 2009-2014



Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Wykres 17. Wybrane wskaźniki rentowności zakładów ubezpieczeń działu II w III kwartałach lat 2009-2014



Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.5. Aktywa zakładów ubezpieczeń

Wartość aktywów zakładów ubezpieczeń na koniec trzeciego kwartału 2014 r. wyniosła 178,84 mld zł i wzrosła w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego o 6,89%, tj. o 11,52 mld zł.

- Aktywa zakładów ubezpieczeń na życie, równe 106,08 mld zł, wzrosły o 4,53% (tj. o 4,60 mld zł) w porównaniu z III kwartałem 2013.
- W zakładach pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych wartość aktywów wyniosła 72,75 mld zł, co w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego stanowiło wzrost o 10,52% tj. o 6,92 mld zł.

Aktywa zakładów ubezpieczeń obu działów ubezpieczeń zwiększyły się, ogółem o 6,89%

Wykres 18. Suma bilansowa na koniec III kwartałów lat 2009 - 2014 (w mld zł)



Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Główną pozycją aktywów zakładów ubezpieczeń działu I i działu II są lokaty (pozycja B aktywów), stanowiące 58,28% sumy bilansowej oraz aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający, których udział w sumie bilansowej wynosi 30,09%.

Główną pozycję aktywów zakładów ubezpieczeń stanowią lokaty

Tabela 7. Aktywa zakładów ubezpieczeń (w mld zł) w III kwartale 2013 i 2014 r.

Wyszczególnienie	09.2013	09.2014	Zmiana (w %)	Zmiana (w mld zł)	Udział w dziale
Dział I	101,48	106,08	4,53 %	4,60	100,00 %
wartości niematerialne i prawne	0,20	0,34	66,76 %	0,14	0,32 %
lokaty B	47,48	45,71	-3,71 %	-1,76	43,09 %
lokaty C	48,13	53,81	11,81 %	5,68	50,73 %
należności	1,27	1,57	23,52 %	0,30	1,48 %
inne składniki aktywów	0,52	0,48	-7,30 %	-0,04	0,45 %
rozliczenia międzyokresowe	3,89	4,17	7,18 %	0,28	3,93 %
Dział II	65,83	72,75	10,52 %	6,92	100,00 %
wartości niematerialne i prawne	0,57	0,68	20,24 %	0,12	0,94 %
lokaty B	53,55	58,52	9,28 %	4,97	80,44 %
należności	6,42	7,68	19,53 %	1,25	10,55 %
inne składniki aktywów	0,74	0,75	2,44 %	0,02	1,04 %
rozliczenia międzyokresowe	4,56	5,12	12,38 %	0,56	7,04 %

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.5.1. Lokaty zakładów ubezpieczeń (lokaty z pozycji B aktywów)

Wartość lokat z pozycji B aktywów zakładów ubezpieczeń na koniec trzeciego kwartału 2014 r. wyniosła 104,23 mld zł, co w porównaniu z okresem poprzednim stanowiło wzrost o 3,18%, tj. o 3,21 mld zł. Główną pozycję w strukturze lokat stanowiły dłużne papiery wartościowe i akcje, udziały oraz jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne w funduszach inwestycyjnych, których udział wyniósł odpowiednio: 52,74% oraz 21,88%.

■ Zakłady ubezpieczeń na życie

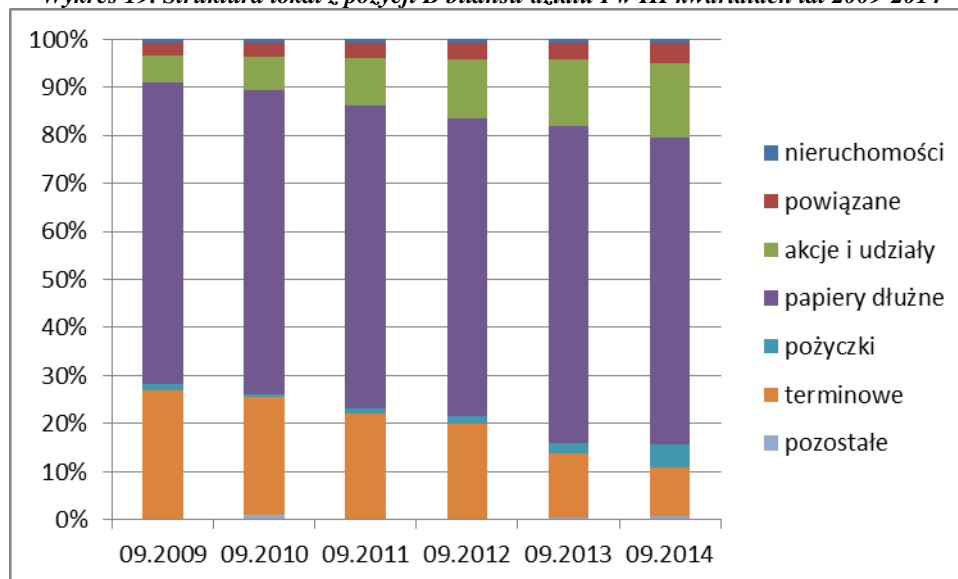
Na koniec trzeciego kwartału 2014 r., lokaty z pozycji B aktywów wynosiły 45,71 mld zł, co oznacza, że w stosunku do III kwartału 2013 r. zmniejszyły się o 3,71%, tj. o 1,76 mld zł. Udział lokat B w strukturze aktywów zakładów ubezpieczeń działu I

wyniósł 43,09%. Największy udział w lokatach pozycji B działu I stanowiły dłużne papiery wartościowe (63,93%), udziały i akcje o zmiennej kwocie dochodu wraz z jednostkami uczestnictwa i certyfikatami inwestycyjnymi w funduszach inwestycyjnych (15,30%) oraz lokaty terminowe (10,13%).

W przypadku lokat z pozycji B aktywów działu I największy spadek na koniec III kwartału 2014 r. osiągnęły dłużne papiery wartościowe o 2,12 mld zł, tj. o 6,76%.

Należy zauważyć, że nastąpił również znaczny spadek łącznej wartości bilansowej lokat terminowych zakładów ubezpieczeń na życie (spadek o 1,71 mld zł, tj. o 27,01% w porównaniu z analogicznym okresem roku 2013). Powyższe związane było z niższą wartością lokat terminowych związanych z tzw. „polisolokalami”.

Wykres 19. Struktura lokat z pozycji B bilansu działu I w III kwartałach lat 2009-2014



Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

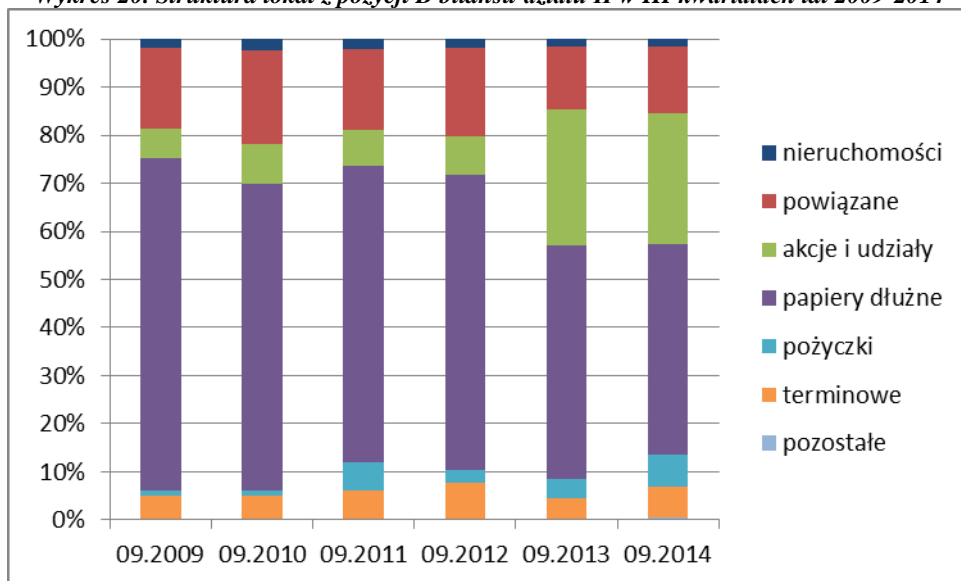
■ Zakłady pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

Wartość lokat z pozycji B aktywów na koniec trzeciego kwartału 2014 r. wyniosła 58,52 mld zł, co stanowiło wzrost w porównaniu z analogicznym okresem 2013 r. o 9,28%, tj. o 4,97 mld zł. Udział lokat B w strukturze aktywów zakładów ubezpieczeń działu II wyniósł 80,44%. Największy udział w lokatach pozycji B stanowiły dłużne papiery wartościowe (43,99%), udziały i akcje o zmiennej kwocie dochodu wraz z jednostkami uczestnictwa i certyfikatami inwestycyjnymi w funduszach inwestycyjnych (27,02%) oraz udziały lub akcje w jednostkach podporządkowanych (13,87%).

W przypadku lokat z pozycji B zakładów ubezpieczeń działu II największy wzrost ich wartości osiągnęły lokaty z tytułu pożyczek (o 1,72 mld zł, tj. 81,62% w porównaniu z analogicznym okresem roku 2013).

Równie duży wzrost odnotowały wśród lokat działu II - lokaty terminowe (o 1,46 mld zł, tj. 64,19% w porównaniu z III kwartałem 2013 r.).

Wykres 20. Struktura lokat z pozycji B bilansu działu II w III kwartałach lat 2009-2014



Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.6. Pasywa zakładów ubezpieczeń

Główną pozycję pasywów zakładów ubezpieczeń stanowią rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe przeznaczone na pokrycie bieżących i przyszłych zobowiązań wynikających z zawartych umów ubezpieczenia oraz kapitały własne. Udział rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym w sumie bilansowej na koniec trzeciego kwartału 2014 r. wyniósł 69,91%, natomiast kapitały własne stanowiły 19,18% wartości sumy bilansowej.

Tabela 8. Pasywa zakładów ubezpieczeń (w mld zł) w III kwartale 2013 i 2014 r.

Wyszczególnienie	09.2013	09.2014	Zmiana (w %)	Zmiana (w mld zł)	Udział w dziale
Dział I	101,48	106,08	4,53 %	4,60	100,00 %
kapitały własne	12,22	13,09	7,05 %	0,86	12,34 %
zobowiązania podporządkowane	0,05	0,07	40,96 %	0,02	0,07 %
rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na udziale własnym	81,06	86,05	6,16 %	5,00	81,12 %
oszacowane regresy i odzyski	0,00	0,00	-	0,00	0,00 %
pozostałe rezerwy	1,38	1,57	13,87 %	0,19	1,48 %
zobowiązania z tytułu depozytów reasekuratorów	1,06	0,23	-78,22 %	-0,83	0,22 %
pozostałe zobowiązania i fundusze specjalne	5,13	4,19	-18,30 %	-0,94	3,95 %
rozliczenia międzyokresowe	0,58	0,88	50,78 %	0,30	0,83 %
Dział II	65,83	72,75	10,52 %	6,92	100,00 %
kapitały własne	20,15	21,22	5,31 %	1,07	29,16 %
zobowiązania podporządkowane	0,10	0,11	8,71 %	0,01	0,14 %
rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na udziale własnym	36,54	38,96	6,63 %	2,42	53,55 %
oszacowane regresy i odzyski	0,34	0,37	7,53 %	0,03	0,50 %
pozostałe rezerwy	0,99	1,16	17,73 %	0,18	1,60 %
zobowiązania z tytułu depozytów reasekuratorów	1,41	1,39	-1,69 %	-0,02	1,91 %
pozostałe zobowiązania i fundusze specjalne	5,98	9,19	53,85 %	3,22	12,64 %
rozliczenia międzyokresowe	1,01	1,09	7,82 %	0,08	1,50 %

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

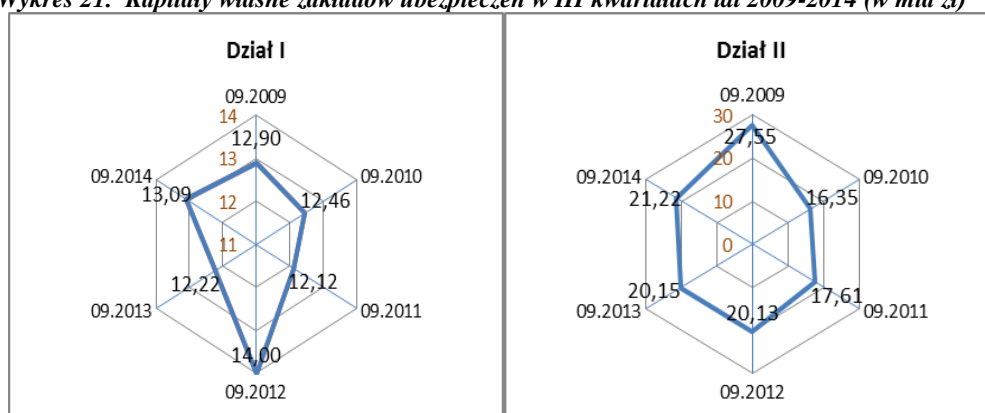
2.6.1. Kapitały własne zakładów ubezpieczeń

Wartość kapitałów własnych zakładów ubezpieczeń na koniec trzeciego kwartału 2014 r. wyniosła 34,30 mld zł i w odniesieniu do poprzedniego roku zwiększyła się o 5,97%, tj. o 1,93 mld zł.

Wartość kapitałów własnych ogółem zwiększyła się o 5,97%

- Wartość kapitałów własnych zakładów **ubezpieczeń na życie** na koniec III kwartału 2014 r. wyniosła 13,09 mld zł i w odniesieniu do poprzedniego okresu ich wartość zwiększyła się o 7,05%, tj. o 0,86 mld zł. Poziom kapitałów własnych kształtował się na poziomie 12,34% sumy bilansowej.
- Wartość kapitałów własnych **zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych** na koniec trzeciego kwartału 2014 r. wyniosła 21,22 mld zł. Kapitały te wzrosły o 5,31%, tj. o 1,07 mld zł w stosunku do poprzedniego okresu. Wielkość kapitałów własnych stanowiła 29,16% wartości pasywów.

Wykres 21. Kapitały własne zakładów ubezpieczeń w III kwartałach lat 2009-2014 (w mld zł)



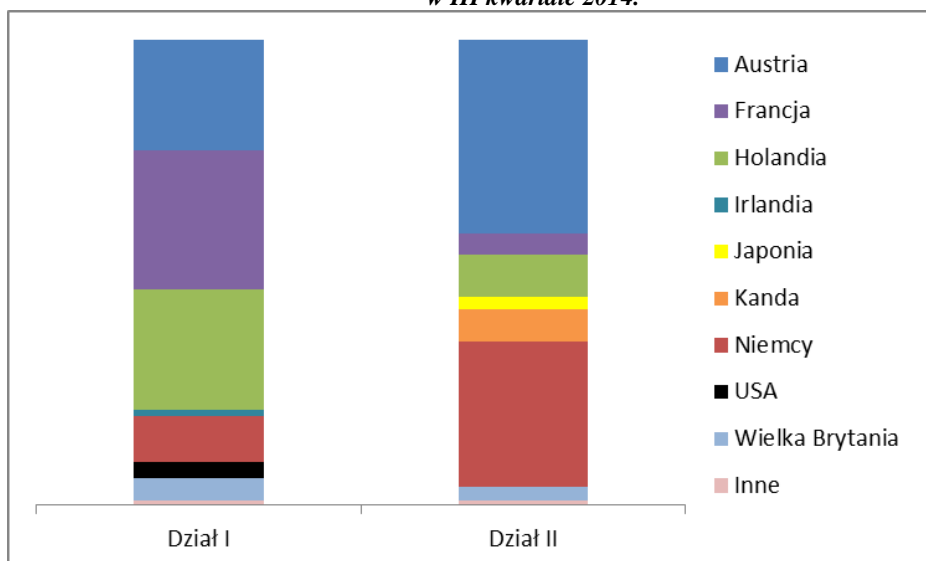
Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Bezpośrednie inwestycje zagraniczne

Wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych w kapitale podstawowym zakładów ubezpieczeń na koniec trzeciego kwartału 2014 r. wyniosła 3,84 mld zł (1,72 mld zł w przypadku zakładów ubezpieczeń działu I oraz 2,12 mld zł w przypadku zakładów ubezpieczeń działu II), co stanowiło 67,56% łącznych kapitałów podstawowych sektora ubezpieczeń (odpowiednio: 57,75% w dziale I oraz 78,39% w dziale II). Wartość ta w stosunku do trzeciego kwartału 2014 zmniejszyła się o 0,27 mld zł, przy czym największy spadek bezpośrednich inwestycji zagranicznych zaobserwowano w dziale I – o 0,18 mld zł. Ze względu na pochodzenie kapitału zagranicznego, wśród inwestorów z 12 krajów dominował kapitał austriacki (inwestycje w 10 zakładach ubezpieczeń o łącznej wartości 1,29 mld zł, co stanowiło 33,66% wartości inwestycji zagranicznych). Wysoki był również udział kapitału niemieckiego (inwestycje w 16 zakładach ubezpieczeń na kwotę 0,83 mld zł, co stanowiło 21,65% wartości inwestycji zagranicznych) oraz holenderskiego (inwestycje w 4 zakładach wynoszące 0,64 mld zł - 16,65% inwestycji zagranicznych) i francuskiego (inwestycje w 5 zakładach wynoszące 0,61 mld zł - 15,83% inwestycji zagranicznych).

W bezpośrednich inwestycjach zagranicznych dominuje kapitał austriacki oraz niemiecki

Wykres 22. Udział inwestorów zagranicznych w kapitale podstawowym zakładów ubezpieczeń w III kwartale 2014.



Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.6.2. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto

Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto zakładów ubezpieczeń na koniec trzeciego kwartału 2014 r. wyniosła 131,75 mld zł i w porównaniu z poprzednim okresem wzrosła o 5,92%, tj. o 7,37 mld zł.

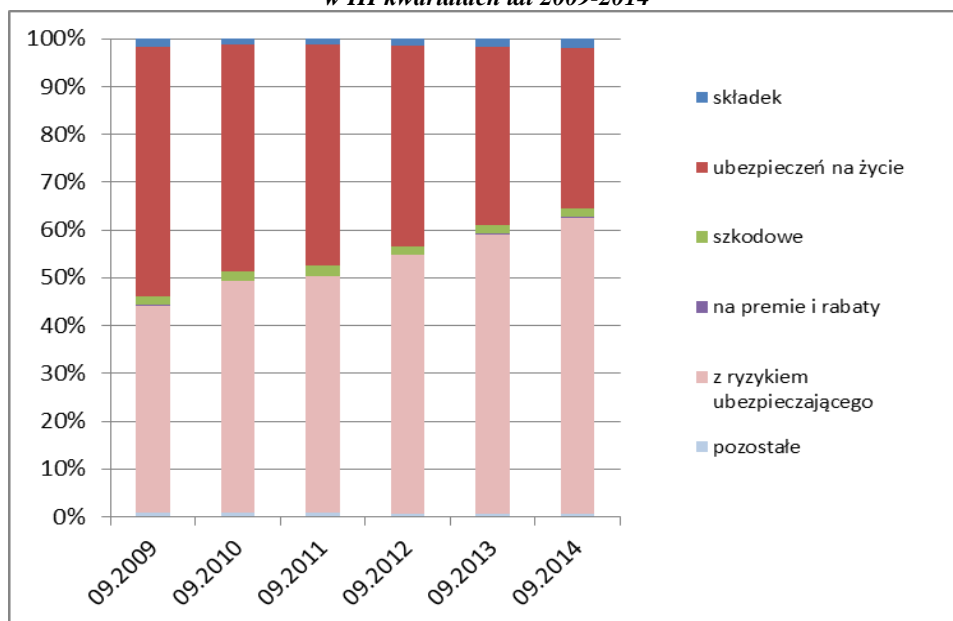
■ Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe zakładów ubezpieczeń na życie

Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto zakładów ubezpieczeń na życie na koniec trzeciego kwartału 2014 r. wyniosła 86,70 mld zł. W porównaniu z III kwartałem 2013 stanowiło to wzrost rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto o 5,45%, tj. o 4,48 mld zł.

Na koniec trzeciego kwartału 2014 r. w strukturze rezerw techniczno-ubezpieczeniowych zakładów ubezpieczeń działu I dominującą pozycję zajmowały rezerwy ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający oraz rezerwy ubezpieczeń na życie, wynoszące odpowiednio 62,03% oraz 33,67% rezerw.

Wzrost rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto o 5,92%

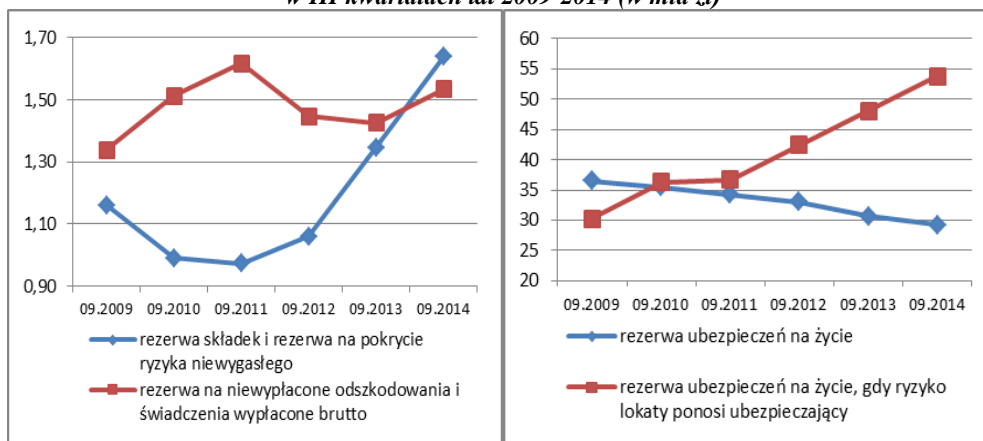
Wykres 23. Struktura rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto działu I w III kwartałach lat 2009-2014

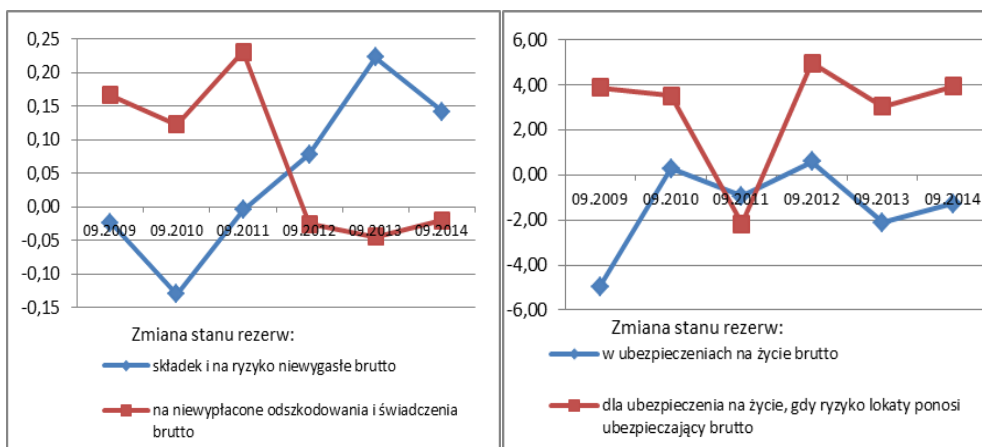


Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

W dziale I zarówno rezerwa składek i rezerwa na pokrycie ryzyka niewygasłego brutto jak i rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia brutto w III kwartale 2014 odnotowały wzrost. Pomimo utrzymującej się od 2010 r. tendencji wzrostowej, zmiana stanu rezerwy składek i rezerwy na pokrycie ryzyka niewygasłego brutto w III kwartale 2014 uległa zmniejszeniu. Tymczasem zmiana stanu rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia nieznacznie wzrosła. W przypadku rezerw na życie brutto można zaobserwować tendencję spadkową rezerwy ubezpieczeń na życie a wzrostową rezerwy ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający. Ich zmiany stanu rezerw od III kwartału 2014 odnotowały wzrost.

Wykres 24. Wybrane rezerwy brutto oraz zmiany stanu rezerw brutto działu I w III kwartałach lat 2009-2014 (w mld zł)





Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

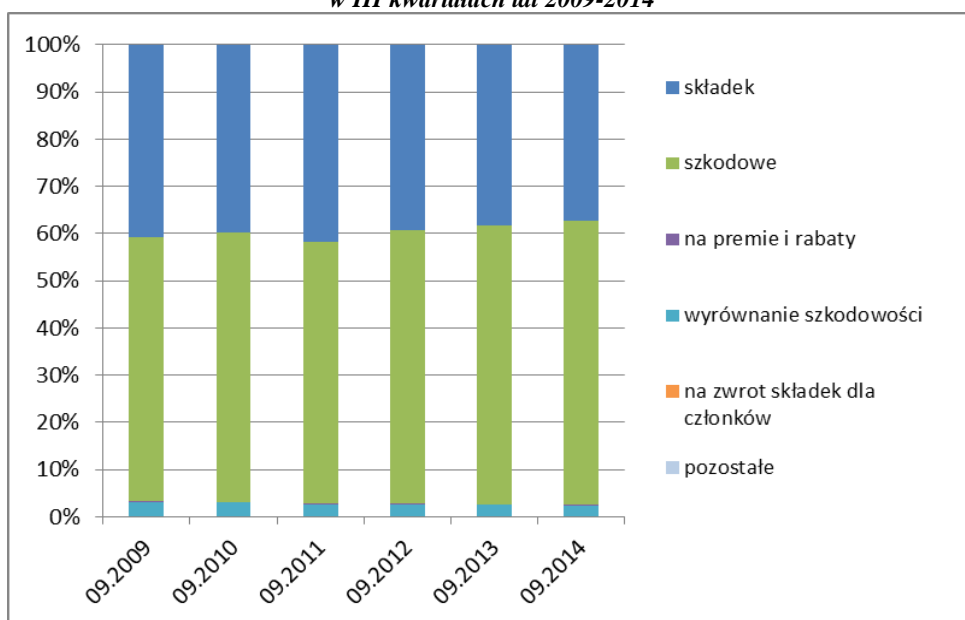
■ Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe zakładów ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych

W zakładach pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto na koniec trzeciego kwartału 2014 r. wyniosła 45,05 mld zł. W porównaniu z poprzednim okresem roku 2013 nastąpił wzrost rezerw o 6,84%, tj. o 2,88 mld zł.

Na koniec trzeciego kwartału 2014 r. w strukturze rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto działu II dominującą pozycję zajmowały rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia oraz rezerwa składek łącznie z rezerwą na pokrycie ryzyka niewygasłego, wynoszące odpowiednio 60,03% oraz 37,37% rezerw.

W dziale II w strukturze rezerw techniczno-ubezpieczeniowych najwyższy udział posiadała rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia

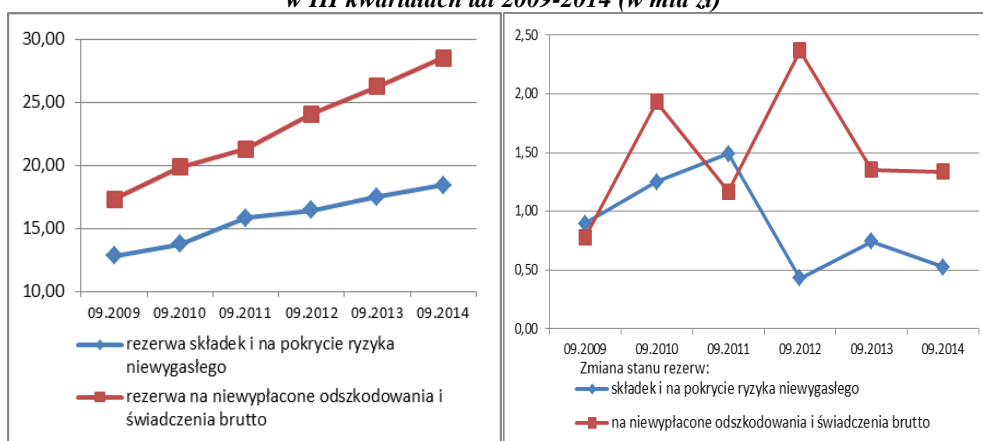
Wykres 25. Struktura rezerw techniczno - ubezpieczeniowych brutto działu II w III kwartałach lat 2009-2014



Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

W dziale II zarówno rezerwa składek i rezerwa na pokrycie ryzyka niewygasłego brutto jak i rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia brutto wykazuje tendencję wzrostową. Natomiast zmiany stanu tych rezerw w III kwartale 2014 uległy zmniejszeniu.

Wykres 26. Wybrane rezerwy brutto oraz zmiany stanu rezerw brutto działu II w III kwartałach lat 2009-2014 (w mld zł)



Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.7. Wypłacalność zakładów ubezpieczeń

Analizie poddane zostało kształtowanie się wskaźników wypłacalności zakładów ubezpieczeń określonych w ustawie o działalności ubezpieczeniowej.

Zgodnie z art. 146 ust. 1⁴ ustawy o działalności ubezpieczeniowej zakład ubezpieczeń zobowiązany jest do posiadania środków własnych w wysokości nie niższej niż margines wypłacalności i nie niższej niż kapitał gwarancyjny.

- Środki własne stanowią bufor bezpieczeństwa dla działalności zakładu ubezpieczeń. Odpowiadają one wysokości aktywów zakładu ubezpieczeń z wyłączeniem aktywów przeznaczonych na pokrycie wszelkich przewidywalnych zobowiązań, wartości niematerialnych i prawnych, aktywów z tytułu odroczonego podatku oraz aktywów finansujących inwestycje w ramach ubezpieczeniowej grupy kapitałowej i konglomeratu finansowego.
- Margines wypłacalności określa globalne dodatkowe ryzyko, na jakie narażony jest zakład ubezpieczeń ponad ponoszone ryzyko ubezpieczeniowe i ryzyko wynikające z prowadzonej działalności gospodarczej.
- Kapitał gwarancyjny równy jest jednej trzeciej marginesu wypłacalności, jednak nie mniej niż minimalna wysokość kapitału gwarancyjnego⁵ (stanowi najczęściej wymóg kapitałowy w przypadku zakładów ubezpieczeń w początkowej fazie działalności).

Zgodnie z art. 154 ust. 1⁶ ustawy o działalności ubezpieczeniowej zakład ubezpieczeń obowiązany jest posiadać aktywa spełniające warunki określone w ustawie w wysokości nie niższej niż wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w ujęciu brutto. W szczególności ustawa wskazuje, iż aktywa te powinny być w odpowiedni sposób zróżnicowane i rozproszone (zdywersyfikowane).

⁴ Dotyczy również – zgodnie z art. 223 z ustawy o działalności ubezpieczeniowej – zakładów reasekuracji.

⁵ Minimalna wysokość kapitału gwarancyjnego zakładów ubezpieczeń ustalana jest zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 28 listopada 2003 r. w sprawie sposobu wyliczenia wysokości marginesu wypłacalności oraz minimalnej wysokości kapitału gwarancyjnego dla działów i grup ubezpieczeń (Dz. U. Nr 211, poz. 2060, z późn. zm.). W przypadku zakładów reasekuracji zastosowanie mają przepisy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 października 2009 r. w sprawie sposobu wyliczenia wysokości marginesu wypłacalności zakładów reasekuracji oraz minimalnej wysokości kapitału gwarancyjnego dla rodzajów reasekuracji (Dz.U. Nr 169, poz. 1330, z późn. zm.).

⁶ Dotyczy również – zgodnie z art. 223 z ustawy o działalności ubezpieczeniowej – zakładów reasekuracji.

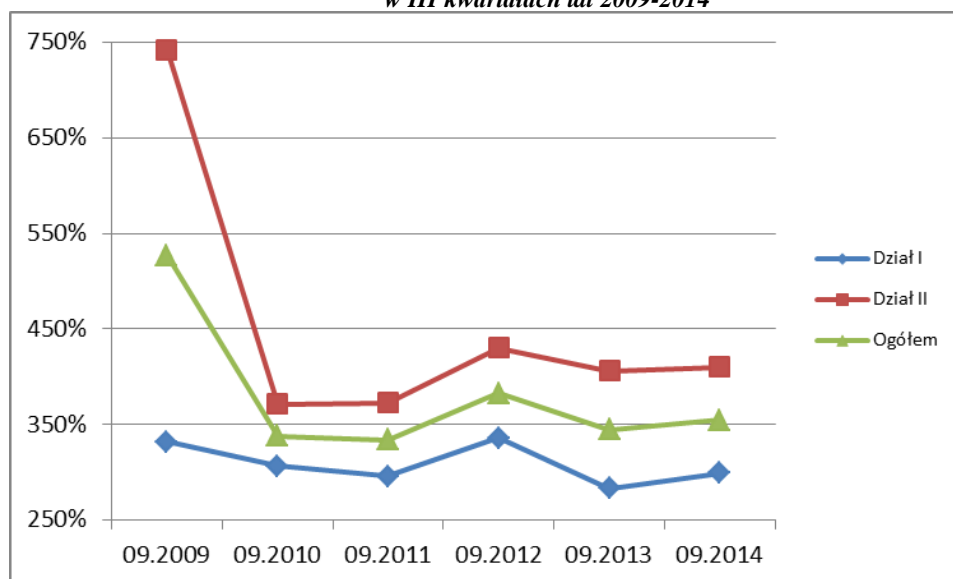
■ Pokrycie marginesu wypłacalności środkami własnymi

Wskaźnik pokrycia marginesu wypłacalności środkami własnymi ukształtował się na koniec trzeciego kwartału 2014 r. na poziomie **354,99%**, co oznacza wzrost o 9,94 p.p. w porównaniu z III kwartałem 2013 r.

- W przypadku zakładów ubezpieczeń na życie wielkość ww. wskaźnika na koniec trzeciego kwartału 2014 r. zwiększyła się w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego z 283,22% do 299,18% (tj. o 15,97 p.p.).
- W zakładach pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych wskaźnik pokrycia marginesu wypłacalności środkami własnymi na koniec trzeciego kwartału 2014 r. ukształtował się na poziomie 410,35%, co oznacza wzrost o 4,16 p.p. w porównaniu z analogicznym okresem 2013 r.

Wskaźnik pokrycia marginesu wypłacalności środkami własnymi zwiększył się w obu działach ubezpieczeń, ogółem o około 10 p.p.

Wykres 27. Kształtowanie się wskaźnika pokrycia marginesu wypłacalności środkami własnymi w III kwartałach lat 2009-2014



Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

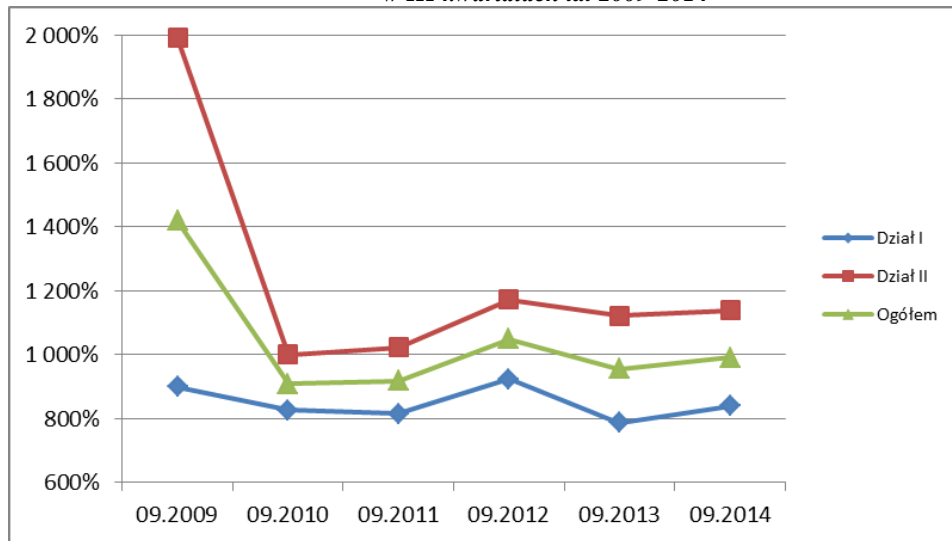
■ Pokrycie kapitału gwarancyjnego środkami własnymi

Wartość wskaźnika pokrycia kapitału gwarancyjnego środkami własnymi na koniec trzeciego kwartału 2014 r. zwiększyła się w porównaniu z okresem poprzednim z 955,93% do **989,80%** (tj. o 33,87 p.p.).

- W zakładach ubezpieczeń na życie wartość ww. wskaźnika na koniec trzeciego kwartału 2014 r. zwiększyła się o 52,02 p.p. w porównaniu z analogicznym okresem 2013 r. z 786,76% do 838,78%.
- W zakładach pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych wskaźnik pokrycia kapitału gwarancyjnego środkami własnymi ukształtował się na koniec trzeciego kwartału 2014 r. na poziomie 1137,99%, co oznacza wzrost w porównaniu z analogicznym okresem 2013 r. o 15,67 p.p.

Wskaźniki pokrycia kapitału gwarancyjnego środkami własnymi w dziale I i dziale II odnotowały wzrost o 33,87 p.p.

Wykres 28. Kształtowanie się wskaźnika pokrycia kapitału gwarancyjnego środkami własnymi w III kwartałach lat 2009-2014



Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

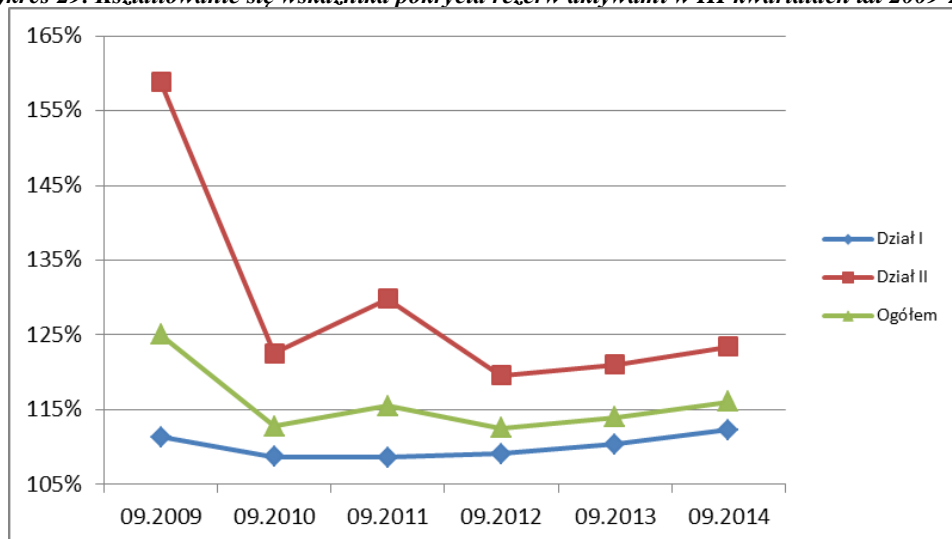
■ Pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych aktywami spełniającymi warunki określone w ustawie

Wskaźnik pokrycia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dopuszczalnymi aktywami ukształtował się na koniec trzeciego kwartału 2014 r. na poziomie **116,06%**, co stanowiło wzrost o 2,12 p.p. w porównaniu z analogicznym okresem 2013 r.

- W zakładach ubezpieczeń na życie wartość ww. wskaźnika na koniec trzeciego kwartału 2014 r. w porównaniu z analogicznym okresem 2013 r. wzrosła o 1,96 p.p. ze 110,34% do 112,30%.
- W zakładach pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych wskaźnik pokrycia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych aktywami na koniec trzeciego kwartału 2014 r. wzrósł z poziomu 121,05% do 123,40% (tj. o 2,35 p.p.).

Pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych aktywami wzrosło o 2,12 p.p.

Wykres 29. Kształtowanie się wskaźnika pokrycia rezerw aktywami w III kwartałach lat 2009-2014



Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

3. Realizacja wybranych pozycji planów finansowych za III kwartały 2014 r.

Porównując wyniki sektora ubezpieczeń w III kwartałach 2014 r. z planami finansowymi zakładów za ten okres należy wskazać, że - z perspektywy sektora ubezpieczeń ogółem - osiągnięte pozycje finansowe są zbieżne z zaplanowanymi i w większości analizowanymi pozycjami finansowymi. Różnice nie przekraczają 10%. Największe rozbieżności występują w przypadku pozycji wyników z działalności zakładów ubezpieczeń.

Tabela 9. Realizacja planów finansowych zakładów ubezpieczeń dla wybranych pozycji finansowych w III kwartałach 2014 r.

Nazwa pozycji	Plan (w mld zł)	Wynik (w mld zł)	Wykonanie planu	Różnica (w mld zł)
Dział I				
Suma bilansowa	103,76	106,08	102,24%	2,32
Lokaty (pozycja B bilansu)	42,96	45,71	106,42%	2,76
Kapitał własny	12,14	13,09	107,77%	0,94
Rezerwy techniczno – ubezpieczeniowe brutto	81,35	86,70	106,58%	5,35
Składki przypisane brutto	23,00	21,21	92,22%	-1,79
Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	14,58	15,00	102,83%	0,41
Koszty akwizycji	3,77	3,58	94,81%	-0,20
Koszty administracyjne	1,29	1,22	94,66%	-0,07
Wynik techniczny	2,31	2,72	118,03%	0,42
Zysk (strata) netto	2,26	2,65	117,12%	0,39
Dział II				
Suma bilansowa	67,98	72,75	107,02%	4,77
Lokaty (pozycja B bilansu)	55,63	58,52	105,19%	2,89
Kapitał własny	20,47	21,22	103,65%	0,75
Rezerwy techniczno – ubezpieczeniowe brutto	44,71	45,05	100,77%	0,34
Składki przypisane brutto	20,42	19,58	95,91%	-0,83
Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	10,71	10,25	95,77%	-0,45
Koszty akwizycji	4,70	4,59	97,61%	-0,11
Koszty administracyjne	1,32	1,28	96,89%	-0,04
Wynik techniczny	0,93	1,03	110,71%	0,10
Zysk (strata) netto	3,09	2,99	96,97%	-0,09

Źródło: Plany finansowe i sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Spis tabel

Tabela 1. Zakłady ubezpieczeń działu I o największych udziałach w rynku (mierzonych wielkością składki przypisanej brutto) w III kwartale 2013 i 2014 r.....	8
Tabela 2. Zakłady ubezpieczeń działu II o największych udziałach w rynku (mierzonych wielkością składki przypisanej brutto) w III kwartale 2013 i 2014 r.....	11
Tabela 3. Zestawienie przychodów z działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń (w mln zł) w III kwartale 2013 i 2014 r.....	13
Tabela 4. Zestawienie kosztów związanych z działalnością lokacyjną zakładów ubezpieczeń (w mln zł) w III kwartale 2013 i 2014 r.....	18
Tabela 5. Zestawienie przychodów i kosztów z działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń (w mln zł) w III kwartale 2013 i 2014 r.....	21
Tabela 6. Kształtowanie się wybranych wskaźników rentowności w III kwartale 2013 i 2014 r.	22
Tabela 7. Aktywa zakładów ubezpieczeń (w mld zł) w III kwartale 2013 i 2014 r.	24
Tabela 8. Pasywa zakładów ubezpieczeń (w mld zł) w III kwartale 2013 i 2014 r.	26
Tabela 9. Realizacja planów finansowych zakładów ubezpieczeń dla wybranych pozycji finansowych w III kwartałach 2014 r.....	34

Spis wykresów

Wykres 1. Składka przypisana brutto w III kwartałach lat 2009-2014 (w mld zł)	8
Wykres 2. Struktura składki przypisanej brutto z ubezpieczeń bezpośrednich działu I w III kwartałach lat 2009-2014	9
Wykres 3. Zmiana składki przypisanej brutto w poszczególnych grupach działu II w III kwartale 2014 w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego.....	11
Wykres 4. Struktura składki przypisanej brutto z ubezpieczeń bezpośrednich działu II w III kwartałach lat 2009-2014	12
Wykres 5. Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto w III kwartałach lat 2009-2014 (w mld zł).....	14
Wykres 6. Składka przypisana brutto i odszkodowania wypłacone brutto według grup ubezpieczeń działu I w III kwartale 2014 r. (w mld zł).....	14
Wykres 7. Składka przypisana brutto i odszkodowania wypłacone brutto według grup ubezpieczeń działu II w III kwartale 2014 r. (w mld zł)	15
Wykres 8. Kształtowanie się wskaźnika szkodowości na udziale własnym w poszczególnych grupach działu II w III kwartale 2013 i 2014 r.....	16
Wykres 9. Koszty działalności ubezpieczeniowej w III kwartałach lat 2009-2014 (w mld zł)	17
Wykres 10. Kształtowanie się wskaźnika kosztów akwizycji w III kwartałach lat 2009-2014.....	17
Wykres 11. Kształtowanie się wskaźnika kosztów administracyjnych w III kwartałach lat 2009-2014	18
Wykres 12. Wynik techniczny w III kwartałach lat 2009-2014 (w mld zł)	19
Wykres 13. Wynik techniczny wg grup ubezpieczeń działu I w III kwartałach lat 2009-2014 (w mld zł).....	20
Wykres 14. Wynik techniczny wg grup ubezpieczeń działu II w III kw. lat 2009-2014 (w mld zł).....	21
Wykres 15. Wynik finansowy netto w III kwartałach lat 2009-2014 (w mld zł)	22
Wykres 16. Wybrane wskaźniki rentowności zakładów ubezpieczeń działu I w III kwartałach lat 2009-2014	23
Wykres 17. Wybrane wskaźniki rentowności zakładów ubezpieczeń działu II w III kwartałach lat 2009-2014	23
Wykres 18. Suma bilansowa na koniec III kwartałów lat 2009 - 2014 (w mld zł)	24
Wykres 19. Struktura lokat z pozycji B bilansu działu I w III kwartałach lat 2009-2014..	25
Wykres 20. Struktura lokat z pozycji B bilansu działu II w III kwartałach lat 2009-2014.	26

Wykres 21. Kapitały własne zakładów ubezpieczeń w III kwartałach lat 2009-2014 (w mld zł).....	27
Wykres 22. Udział inwestorów zagranicznych w kapitale podstawowym zakładów ubezpieczeń w III kwartale 2014.....	28
Wykres 23. Struktura rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto działu I	29
Wykres 24. Wybrane rezerwy brutto oraz zmiany stanu rezerw brutto działu I	29
Wykres 25. Struktura rezerw techniczno - ubezpieczeniowych brutto działu II.....	30
Wykres 26. Wybrane rezerwy brutto oraz zmiany stanu rezerw brutto działu II	31
Wykres 27. Kształtowanie się wskaźnika pokrycia marginesu wypłacalności środkami własnymi w III kwartałach lat 2009-2014	32
Wykres 28. Kształtowanie się wskaźnika pokrycia kapitału gwarancyjnego środkami własnymi w III kwartałach lat 2009-2014	33
Wykres 29. Kształtowanie się wskaźnika pokrycia rezerw aktywami w III kwartałach lat 2009-2014	33



URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
Plac Powstańców Warszawy 1
skr. poczt. 419
00-950 Warszawa

tel. (48) 22 262 50 00
fax (48) 22 262 51 11
e-mail: knf@knf.gov.pl

www.knf.gov.pl